

Terhi Pilvola

Metsätilan sukupolvenvaihdoksen toteutussuunnitelma

Case Metsäranta

Opinnäytetyö

Kevät 2018

SeAMK Liiketoiminta ja kulttuuri

Pk-yrittäjyyden tutkinto-ohjelma



SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: Liiketoiminta ja kulttuuri

Tutkinto-ohjelma: Pk-yrittäjyyden tutkinto-ohjelma

Suuntautumisvaihtoehto: Pk-yrittäjyys

Tekijä: Terhi Pilvola

Työn nimi: Metsätilan sukupolvenvaihdon toteutussuunnitelma: Case Metsäranta

Ohjaaja: Erkki Kytönen

Vuosi: 2018

Sivumäärä: 66

Liitteiden lukumäärä: 1

Opinnäytetyön aiheena oli metsätilan sukupolvenvaihdon toteutussuunnitelma. Tavoitteena oli kehittää suunnitelma sukupolvenvaihdon toteuttamiseksi. Tavoitteena oli myös selkeyttää ja selvittää asianosaisille sukupolvenvaihdon eri vaihtoehtoja, sekä herättää case-metsätilan osapuolten mielenkiinto tulevaa sukupolvenvaihdosta kohtaan ja luoda pohjaa avoimelle keskustelulle aiheesta.

Teoriaosassa käsitellään Suomen metsien tilannetta sekä hoitoa, sukupolvenvaihdon merkitystä osana metsätilan elinkaarta sekä sukupolvenvaihdon eri toteutusvaihtoehtoja. Teoriassa esitellään eri vaihtoehdot sukupolvenvaihdon suorittamiselle luopujan elinaikana sekä tämän kuoleman jälkeen.

Kehittämistehtävä oli case-tutkimus eli tapaustutkimus. Työ oli luonteeltaan kartoitettava, ja tietoa kerättiin eri lähteiden lisäksi teemahaastattelun avulla case-metsätilan kaikilta osapuolilta. Metsätilan sukupolvenvaihdokseen liittyy paljon historiaa, tunteita, toiveita ja odotuksia sekä lakeja, asetuksia ja verotuksellisia näkökulmia.

Tutkimuksen tuloksena laadittiin vaihtoehdot case-metsätilan sukupolvenvaihdon toteutuksesta sekä selvitettiin sukupolvenvaihdon osapuolille eri sukupolvenvaihdon toteutusvaihtoehdot.

Avainsanat: sukupolvenvaihdos, metsätila, metsänomistus, metsä

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: School of Business and Culture

Degree programme: SME Business Management

Specialisation:

Author: Terhi Pilvola

Title of thesis: Implementation plan for the succession of a forest estate: Case Metsäranta

Supervisor: Erkki Kytönen

Year: 2018 Number of pages: 66 Number of appendices: 1

The topic of the thesis was the preparation of an implementation plan for the succession of a forest estate. The goal was to develop a plan for the case forest estate. Another goal was to clarify and explain different options for the succession to the concerned parties.

The theoretical part of the thesis considers the Finnish forest situation and management, the importance of succession as part of a forest farm's life cycle, and the different ways to implement a succession.

The thesis was a descriptive case study, for which data was collected through semi-structured interviews from all the parties. The succession of a forest estate involves a great deal of history, feelings, wishes and expectations, as well as laws, statutes, and taxation aspects.

As the result of the study, options were prepared for the succession of the case forest estate. The result of study also clarified the different ways to implement the succession of the forest estate.

Keywords: succession, forest farm, forest ownership, forest

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä.....	2
Thesis abstract.....	3
SISÄLTÖ.....	4
Kuva-, kuvio- ja taulukkoluettelo.....	6
Käytetyt termit ja lyhenteet.....	7
1 JOHDANTO.....	8
1.1 Aikaisempia tutkimuksia.....	9
1.2 Opinnäytetyön tavoitteet ja rakenne.....	11
2 METSÄTILAT SUOMESSA.....	12
2.1 Metsät Suomessa.....	12
2.2 Perhemetsätalous Suomessa.....	13
2.3 Metsätilan arvonmääritys.....	14
2.4 Sukupolvenvaihdos osana metsätilan elinkaarta.....	17
3 METSÄTILAN SUKUPOLVENVAIHDOKSEN TOTEUTUSVAIHTOEHTOEHDOT.....	19
3.1 Metsätilan sukupolvenvaihdoksen jatkajaehdokkaiden kartoittaminen osana sukupolvenvaihdoksen toteutusta.....	19
3.2 Metsätilan sukupolvenvaihdoksen toteutusvaihtoehdot.....	21
3.2.1 Sukupolvenvaihdos lahjana.....	22
3.2.2 Sukupolvenvaihdos lahjaluonteisena kauppana.....	23
3.2.3 Sukupolvenvaihdos käyvän hinnan kauppana.....	24
3.2.4 Sukupolvenvaihdoksen toteutusvaihtoehtojen vertailu.....	24
3.3 Sukupolvenvaihdoksen elinajan omistusjärjestelyt.....	26
3.3.1 Metsän omistaminen yksin tai puolison kanssa.....	26
3.3.2 Yhteismetsä metsätilan omistusmuotona.....	27
3.3.3 Osakeyhtiö metsätilan omistusmuotona.....	29
3.3.4 Verotusyhtymä metsätilan omistusmuotona.....	29
3.3.5 Hallintaoikeuden pidättäminen osana sukupolvenvaihdosta.....	30
3.4 Kuolin tapauksen jälkeinen omistusjärjestely.....	31
3.4.1 Kuolinpesä metsänomistusmuotona.....	31

3.4.2	Metsätilan omistuksen vaihtuminen perintönä	32
3.4.3	Sukupolvenvaihdos testamentilla	35
3.5	Sukupolvenvaihdoksen omistusjärjestelyiden vertailu	35
3.6	Sukupolvenvaihdoksen verotus	38
3.6.1	Varainsiirtoveron maksaminen sukupolvenvaihdoksessa	38
3.6.2	Luovutusvoittovero sukupolvenvaihdoksessa	38
3.6.1	Lahjaverotus sukupolvenvaihdoksessa	39
3.7	Sukupolvenvaihdoksen verotuksen vertailu	39
3.8	Metsävähennys sukupolvenvaihdoksessa	40
3.9	Huojennus metsätilan sukupolvenvaihdoksessa	41
4	SUKUPOLVENVAIHDOKSEN TOTEUTUSVAIHTOEHDOT	
	METSÄTILALLA	42
4.1	Toteutusvaihtoehdot metsätilan sukupolvenvaihdoksen suorittamisessa ..	42
4.2	Case-tilan esittely	43
4.3	Toimeksianto	44
4.4	Metsätilan sukupolvenvaihdossuunnitelma	44
4.5	Tutkimusmenetelmät ja – aineisto	49
4.6	Haastattelut	53
4.7	Johtopäätökset	58
5	YHTEENVETO	60
	LÄHTEET	62
	LIITTEET	66

Kuva-, kuvio- ja taulukkoluetelo

Kuvio 1. Sukupolvenvaihdoksen toteutusvaihtoehdot	22
Kuvio 2. Perimysjärjestys	33
Kuvio 3. Sukupolvenvaihdoksen omistusjärjestelyiden vertailu.	36
Taulukko 1. Sukupolvenvaihdoksen toteutusvaihtoehtojen vertailu.	25
Taulukko 2. Perintöveroasteikko, I veroluokka, perittävä kuollut 1.1.2017 tai sen jälkeen (Verohallinto 2017b).	34
Taulukko 3. Lahjaveron määrä, kun lahja on saatu 1.1.2017 tai sen jälkeen (Verohallinto 2017a).....	39
Taulukko 4. Sukupolvenvaihdoksen verotuksen vertailu.....	40
Taulukko 5. Case-metsätilan omistusmuotojen vaihtoehtojen vertailu.....	48

Käytetyt termit ja lyhenteet

Metsätila	Kiinteää omaisuutta joka on merkitty maastoon sekä kartalle. Sisältää kaikki merkityn alueen sisällä olevat maa-alueet, vesistön, puuston sekä kasvillisuuden. Metsätilat merkitään ja yksilöidään rekisterinumerolla.
Sukupolvenvaihdos	Aikaa ja suunnittelua vaativa tapahtuma jossa yrityksen tai tilan omistajuus, hoito sekä vastuu siirtyvät seuraavalle sukupolvelle. Voidaan toteuttaa kaupalla täyteen hintaan, lahjaluonteisena kauppana, lahjana tai perintönä.
Metsäsuunnitelma	Pitkän tähtäimen suunnitelma metsätilalle joka olisi hyvä jokaisella metsätilalla olla. Yleensä metsäammattilaisen metsätilalle tekemä käyttö- ja hoitosuunnitelma joka sisältää metsäkartan jossa kuviokohtaiset tiedot sekä ehdotukset tehtävistä toimenpiteistä.
Perhemetsätalous	Ominaista suomalaiselle metsätaloudelle. Suurin metsänomistajaryhmä ovat yksityistaloudet ja perheet. Perinteisesti metsätila siirtyy perheen sisäisesti sukupolvelta toiselle.
Pirstaloituminen	Metsien omistuksen hajoaminen pieniin metsäpalstoihin. Hankaloittaa Suomen metsätalouden järkevää harjoittamista ja aiheuttaa metsien heitteillejättöä sekä hoitamattomuutta.

1 JOHDANTO

Suomi on yksi maailman metsäisimpiä maita, reilusti yli puolet Suomen pinta-alasta on metsämaata tai vettä (Luonnonvarakeskus 2013). Suomen metsien omistus on pääasiassa yksityisillä ihmisillä, suvuilla ja perheillä. Tästä syystä puhutaan perhemetsätaloudesta. Jotta metsien potentiaali saataisiin täysimääräisesti hyödynnettyä, tulisi huolehtia metsien hoidosta ja hakkuista ajallaan. Mikäli metsät ovat kovin pienissä paloissa ja monilla eri omistajilla, niiden hoito saattaa unohtua, ja olla välinpitämätöntä omistajalleen metsän tuottaman pienen hyödyn vuoksi. Suomen metsätalouden kannalta olisi tärkeää että metsät pysyisivät mahdollisimman suurina kokonaisuuksina. Sukupolvenvaihdoksen toteutusvaihtoehtoihin tutustuminen hyvissä ajoin ennen mahdollista tulevaa sukupolvenvaihdosta sekä itse sukupolvenvaihdoksen toteutuksen suunnittelu ja suorittaminen ovat hyvin olennainen prosessi metsien isompina kokonaisuuksina säilymisen näkökulmasta.

Sukupolvenvaihdos on kokonaisuutena erittäin tärkeä osa suvun omistuksessa olevan tilan jatkoa. Kiviniemi ja Havia (2017, 5) katsovat että ensisijaisena tavoitteena sukupolvenvaihdoksessa tulisi olla oikeudenmukainen ja kohtuullinen omaisuudenjako. Tärkeintä heidän mukaansa on että perilliset voivat tulevaisuudessakin elää sopuisasti ja hoitaa saatua perintöä parhaalla mahdollisella tavalla. Rehn (2008, 94) toteaa, että tässä onkin tärkeää miettiä eri järjestelyjä ja omistusmuotoja siltä kantilta että oikea henkilö omistaisi oikean omaisuuden ja miettiä yhteisomistajuuden toimimista pitkällä aikavälillä. Oikeudenmukaisuuden ja kohtuullisuuden takaamiseksi tulisi kaikkien sukupolvenvaihdoksen osapuolien olla perillä eri mahdollisuuksista ja vaihtoehdoista joilla sukupolvenvaihdos voidaan toteuttaa sekä miettiä näiden vaihtoehtojen toimivuutta periaatteessa sekä käytännössä omalla kohdallaan.

Työn tekeminen lähtee lähtökohdasta jossa asianosaiset eivät ole keskenään aiheesta vielä keskustelleet eivätkä suuremmin asiaa edes miettineet. Sukupolvenvaihdos tilalla on edessä seuraavan 10 vuoden sisällä ja asiasta olisi hyvä keskustella ja sopia hyvissä ajoin ennen sukupolvenvaihdoksen toteutusta, jotta ei syntyisi tilannetta jossa joudutaan tekemään perinnönjako. Perinnönjako voi aiheuttaa turhaa kiistaa sekä mielipahaa jo muutenkin asianosaisille hankalassa ja vaikeassa

tilanteessa ja näin ollen aiheuttaa välirikkoja ja mahdollisesti myös metsätilan pirstaloitumisen. Sukupolvenvaihdoksen toteutussuunnitelma sekä toteutusvaihtoehtoihin tutustuminen on tärkeää asianosaisille, heidän jälkeläisilleen tulevaisuudessa toteutettavan sukupolvenvaihdoksen vuoksi sekä merkittävää Suomen metsätalouden kannalta osana metsien pirstaloitumista ehkäisevää työtä. Sukupolvenvaihdoksen eri vaihtoehtoihin tutustuminen sekä aiheen työstäminen ajatuksen tasolla sekä henkisesti on tärkeää aloittaa jo hyvissä ajoin, jotta itse sukupolvenvaihdoksen toteutus tulevaisuudessa olisi mahdollisimman sujuva, kivuton ja sopuisa kaikille osapuolille. Suomen metsätalouden kannalta metsien suurina kokonaisuuksina säilyminen on olennaista metsien täyden hyödyntämisen vuoksi.

Kiviniemi ja Havia (2010, 5) kirjoittavat, että verosuunnittelu on monelle asia, joka ensimmäisenä tulee mieleen sukupolvenvaihdosta suunnitellessa ja ajatellessa; sukupolvenvaihdos on kuitenkin paljon muutakin kuin pelkkää verosuunnittelua. Tehdessä sukupolvenvaihdosta joudutaan joka tapauksessa maksamaan perintö-, lahja- ja/tai varainsiirtoveroja (Puuntuottaja 29.11.2015), joten verotus on olennainen osa sukupolvenvaihdoksen suunnittelua sekä toteutusta ja verotukseenkin on hyvä tutustua hyvissä ajoin. Osana sukupolvenvaihdoksen suunnittelua tulee myös tietää, mistä ja keneltä erilaisia mieltä askarruttavia asioita voi tiedustella.

1.1 Aikaisempia tutkimuksia

Maa- ja metsätalousministeriön Luonnonvarakeskuksella teettämän tutkimuksen mukaan yksityisten omistuksessa olevat tilat vaihtavat omistajaa pääasiassa suvun sisäisesti perintöinä, lahjoina tai kaupoilla (Hänninen & Leppänen 2016, 5). Hännisen ja Leppäsen (s. 6) tekemässä tutkimuksessa on pyritty selvittämään metsäverotuksen kehittämistarpeita metsätilamarkkinoiden aktivoimiseksi ja tilojen mahdollisen koon kasvattamiseksi. Tutkimuksessa on pyritty selvittämään erilaisia keinoja metsätilojen kasvattamiseksi sekä pirstaloitumisen ehkäisemiseksi. Metsätilojen jatkuvaan pienenemiseen vaikuttaa suurilta osin tahto perillisten tasapuoliseen kohteluun, sekä pyrkimys perintö- ja lahjaverojen välttelyyn. Hänninen ja Leppänen (s. 32) ovat todenneet tutkimuksessa verotuksen kiristämisen olevan kuolinpesien

osalta hankalaa siten että se vaikuttaisi erityisesti passiivisiin kuolinpesiin. Metsära-
kenteen kannalta riskinä kuolinpesissä on metsien lohkominen ja tätä kautta met-
sätilojen pieneneminen edelleen. Siksi sukupolvenvaihdoksen syntymiseen pyritään
vaikuttamaan ennen luopujan kuolemaa ja perinnönjakoon joutumista. Metsäkiin-
teistökauppojen syntymistä seurataan, koska niiden perusteella voidaan selvittää
metsätalousmaan käypä hintataso (Hänninen & Leppänen, 42), jonka määrittele-
mistä tarvitaan sukupolvenvaihdoksia suoritettaessa.

Metsätilan sukupolvenvaihdos ja sukupolvenvaihdoksien kartoittaminen sekä tutki-
minen ovat melko yleinen aihe myös opinnäytetöissä. Eikä ihme sillä aihe on ajan-
kohtainen ja koskettaa hyvin monia ihmisiä niin luopujapuolella kuin jatkajapuolella-
kin. Muiden muassa Aho (2016) on tehnyt erittäin kattavan ja perinpohjaisen työn
case-muotoisen sukupolvenvaihdossuunnitelman parissa Seinäjoen ammattikor-
keakoulussa vuonna 2016. Ahon tutkimuksen tavoitteena on ollut case-metsätilan
sukupolvenvaihdostapahtuman selvittäminen, sukupolvenvaihdoksen luovutusta-
pavaihtoehtojen kartoittaminen sekä siihen liittyen erilaisten metsätilan omistusvaiht-
toehtojen esittäminen jatkajaehdokkailla, ottaen huomioon verotuksellinen näkö-
kanta. Ahon työ on toteutettu case-tutkimuksena, ja aineisto on kerätty käyttäen tee-
mahaastattelua. Tuloksiin pyrittiin pääsemään luomalla teorian pohjalta erilaisia tau-
lukoita ja laskelmia helpottamaan kokonaiskuvan näkemistä. Tulokseen järkevim-
mästä sukupolvenvaihdoksesta kyseisessä tapauksessa päästiin näiden taulukoi-
den ja laskelmien avulla.

Seppälän (2012, 6) opinnäytetyössä tavoitteena on ollut selvittää sekä kuvailla met-
sätilan sukupolvenvaihdoksen suunnittelua sekä sukupolvenvaihdoksesta aiheutu-
via veroseuraamuksia. Tutkimus on Ahon tapaan toteutettu case muotoisena ja tut-
kimuksen painopiste on erilaisissa luovutusvaihtoehdoissa sekä verotuksessa.
Myös Seppälä on tehnyt vertailua taulukoiden ja laskelmien avulla ja näin päässyt
lopputulemaan tutkimuksessaan.

Molemmissa opinnäytetöissä yhteistä oli sen korostaminen, että kaikki sukupolven-
vaihdostapahtumat ovat yksilöllisiä eikä niihin ole mitään yhtä valmista muottia
minkä mukaan toimitaan. Kaikki ovat olleet yhtä mieltä myös siitä, että sukupolven-
vaihdoksen toteutukseen tulee varata riittävästi aikaa. Suunnittelu ja toteutus vaati-
vat useita vuosia eikä asioita kannata lähteä toteuttamaan kiireessä.

1.2 Opinnäytetyön tavoitteet ja rakenne

Tässä opinnäytetyössä tutkimuksen kohteena oli metsätilan sukupolvenvaihdos ja sen toteuttamisen suunnittelu. Tavoitteena oli laatia suunnitelma sukupolvenvaihdoksen toteuttamiseksi, sukupolvenvaihdosprosessiin tutustuminen sekä siihen liittyvien asioiden selkiyttäminen case metsätilan asianosaisille sekä perehtyminen erilaisiin metsätilojen sukupolvenvaihdoksen toteutustapoihin. Pääasiallisena tutkimuksen kohteena oli selvittää erilaiset sukupolvenvaihdoksen vaihtoehdot, ja avata keskustelua sukupolvenvaihdoksen suorittamisesta kyseessä olevalla metsätilalla. Tavoitteena oli selvittää jatkajaosapuolien mahdollisuudet jatkaa metsänhoitoa sekä herättää asianosaisissa mielenkiintoa tulevaa sukupolvenvaihdosta kohtaan ja antaa eväitä rakentavan keskustelun pohjaksi sekä rohkeutta aloittaa keskustelua aiheesta.

Opinnäytetyön alkuun kartoitetaan Suomen metsien tilannetta, historiaa sekä omistusrakennetta. Ymmärtääksemme nykyaikaa sekä tulevaisuutta, on meidän tutkittava historiaa myös metsätalouden näkökulmasta. Metsien yleisen katsauksen jälkeen siirrytään sukupolvenvaihdoksien toteutusvaihtoehtoihin tutustumiseen. Työn loppupäässä tulee case-tilan sekä sen historian esittely, joka sekkin on tässä tapauksessa olennainen osa sukupolvenvaihdoksien toteutusvaihtoehtoihin tutustumista sekä sukupolvenvaihdosprosessia. Työn loppupäässä tulee selvitettyksi metsätilan sukupolvenvaihdoksen toteutussuunnitelma sekä eri toteutusvaihtoehdot, tulosaiston käsittely, empiirisen osan analysointi sekä koko työn yhteenveto. Tutkimuksessa keskitytään ensisijaisesti selvittämään ja selkeyttämään sekä tutustumaan luovutusvaihtoehtoihin lähisukulaisten kesken. Tutkimuksesta rajataan ulos sukupolvenvaihdoksen varsinainen toteutus ja tarkempi metsätalouden harjoittamisen tarkastelu. Tutkimuksen ulkopuolelle rajataan myös laskelmat ja huojennuksien merkittävämpi tarkastelu koska kyseisessä tapauksessa ei huojennuksia voida hyödyntää johtuen tilan luonteesta pelkkänä metsätilana.

2 METSÄTILAT SUOMESSA

Jotta voidaan tutustua sekä ymmärtää sukupolvenvaihdoksia ja niiden erityispiirteitä, täytyy tutustua lähemmin Suomen metsiin, niiden rakenteeseen sekä luonteeseen. Luvussa 2.1 käsitellään metsien rakennetta ja luonnetta yleisesti Suomessa. Luonnonvarakeskuksen (2013) mukaan 78 % Suomen pinta-alasta on metsämaata ja huolehtiminen metsän hoidosta ja hyvinvoinnista on kaikkien metsänomistajien vastuulla. Suomessa suurin yksittäinen metsäomistaja ryhmä ovat yksityiset ihmiset, perheet ja suvut. Tässä luvussa keskitytään perhemetsätalouteen ja sen olennaisuuteen osana Suomen metsätaloutta. Luvussa käsitellään myös metsätilan arvonmääritys sekä sukupolvenvaihdoksen merkitys osana metsätilan sukupolvenvaihdosprosessia.

2.1 Metsät Suomessa

Valtaosa Suomen pinta-alasta on metsämaata tai vettä. Suomessa suurin yksittäinen metsäomistajaryhmä ovat yksityiset ihmiset, perheet ja suvut. Suomessa metsänomistajien ikärakenne on kuitenkin melko korkea ja metsätilat keskimäärin melko pieniä. Metsänomistajien keski-ikä on yli 60 vuotta ja metsän pinta-ala keskimäärin noin 30 hehtaaria. (Kiviniemi & Havia 2010, 11.) Kärkkäinen (2010, 92) puhuu saman omistajan omistamista metsätilojen kokonaisuuksista metsälöinä. Metsälö on käsitteenä olennainen osa metsätaloutta, mutta kiinteistörekisteri ei sitä kuitenkaan tunne eikä tunnusta.

Metsäyhdistyksen (2016) mukaan Suomen tuottavasta metsämaasta yksityiset ihmiset omistavat noin 60 prosenttia. Kärkkäisen (2010, 13) mukaan vuoden 2008 lopussa Suomessa oli yli kahden hehtaarin metsälöitä 345 000. Historia ja lainsäädäntö selittävät omalta osaltaan tätä metsälöiden suurta määrää. Vuonna 1918 laki vuokra-alueiden lunastamisesta mahdollisti yksityistilojen torppien itsenäistymisen. Myöhemmin lakia laajennettiin koskemaan myös maanvuokraajia eli lampuoteja, pappiloiden torppia ja valtion eli kruunutilojen torppia. Sotiin mennessä oli uusia tiloja perustettu jo 45 000. Sota aiheutti sitten useiden eri lakien muodossa isojen metsätilojen merkittävän pienenemisen, kun siirtoväki piti saada asutettua ja maata

rajan takana omistaneille piti saada tilat myös uuden rajan tällä puolella. (Kärkkäinen 2010, 13–15.)

Yksityismetsäomistaja voi omistaa metsätilan:

- yksin = yksinomistus,
- yhdessä yhden tai useamman henkilön kanssa = kiinteistöyhtymä tai
- hankkia sen yritykselle kuten osakeyhtiölle = yhtiöomistus.

Näistä metsätiloista voidaan muodostaa lainsäädännön mukaan erillisesti toimiva yhteisomistusmuoto eli yhteismetsä joka voi ostaa metsää omaan lukuunsa. Metsänomistajan kuoltua voi metsänomistusmuodoksi tulla myös erityinen yhteisomistusmuoto eli kuolinpesä tai yhtymä. Metsän omistusmuoto vaikuttaa verotukseen ja sitä kautta myös raha-asioihin. (Kärkkäinen 2010, 53.)

Edellisten perusteella voidaan todeta, että Suomen metsien yhtenäisinä kokonaisuuksina pitäminen on tärkeää ja olennainen osa toimivaa metsien hyödyntämistä. Metsien hoito ja hakkuu on tärkeää myös kansantaloudellisesta näkökulmasta, metsien ollessa välillisesti merkittävä työllistäjä sekä vientituote Suomessa. Yhtenäisinä kokonaisuuksina säilymisen tärkeänä edellytyksenä on sukupolvenvaihdoksien onnistunut läpivienti. Jotta sukupolvenvaihdokset saataisiin kaikkiin puolin onnistuneesti toteutettua, täytyy asianosaisilla olla riittävä tieto itse sukupolvenvaihdosprosessista. Siksi on tärkeää, että kaikki asianosaiset tutustuvat hyvissä ajoin sukupolvenvaihdoksen eri vaihtoehtoihin ja sukupolvenvaihdos toteutetaan luopujien elinaikana. Tätä sukupolvenvaihdoksen toteutusta elinaikana edesauttaa ajoissa suunniteltu sekä toteutettu sukupolvenvaihdos.

2.2 Perhemetsätalous Suomessa

Väestön ikääntymisestä johtuen suurin metsänomistajaryhmä tänä päivänä ovat eläkeläiset. Naiset elävät miehiä pidempään ja tästä johtuen joka neljäs metsätilan hoidosta vastaava on nainen. (Metsäyhdistys 2016.) Metsäyhdistyksen internetsivuilla kerrotaan metsien siirtyvän yksityisiltä ihmisiltä perinnön muodossa sukupolvelta toiselle, tästä syystä puhutaan perhemetsätaloudesta. 85 prosenttia metsänomistajista on saanut metsätilansa perintönä, lahjana tai ostamalla sen sukulaiselta,

vain 15 prosenttia on hankkinut tilansa vapailta markkinoilta ostamalla (Rantala 2016, 10–11). Metsäyhdistyksen mukaan karkeasti sanottuna noin puolet metsätiloista on siirtynyt omistajilleen perintönä. Sivulla todetaan, että kolme neljästä Suomalaisesta metsätilasta on perheomisteisia, joten voidaan sanoa että valtaosa Suomen metsistä on perheiden omistuksessa.

Perheiden ollessa kirjoittajien mukaan olennainen osa Suomen metsien omistajia on myös perhemetsätalous ja sen elinvoimaisena pitäminen olennainen osa Suomen metsätaloutta. Siitä syystä myös sukupolvenvaihdoksien aikaisen suunnittelun sekä onnistuneen toteutuksen merkitys korostuu. Olisikin tärkeää lisätä nykyisten iäkkäiden metsänomistajien tietoisuutta erilaisista sukupolvenvaihdoksien toteuttamisvaihtoehdoista, jotta eivät metsänomistajat jättäisi metsiä kuolinpesien hoitoon ja näin ollen riski metsien pirstaloitumisesta lisääntyisi.

2.3 Metsätilan arvonmääritys

Hyytiäisen, Hanneliuksen ja Salmisen (2007, 29) tutkimuksessa yksityismetsien arvosta tuottoarvolaskelmien ja markkina-arvojen mukaan todetaan, että metsän markkina-arvo on se arvioitu hinta jolla ostaja ja myyjä vapaaehtoisesti toimiessaan päätyvät yhteisymmärrykseen kaupan syntymisestä. He toteavatkin, että jokainen metsäkiinteistö on yksilöllinen riippuen erilaisista tekijöistä muun muassa puuston lajikkeista, kasvusta sekä iästä ja näin ollen myös jokaisen kiinteistön hinnan määrittäminen on yksilöllinen tapahtuma.

Paanasen ym. (2009, 21) mielestä sukupolvenvaihdos tilanteessa ei ole tärkeintä metsän absoluuttinen arvo, vaan koko omaisuuden arvosuhteet. Mikäli jaossa on pelkkää metsää, on tärkeintä, että metsän eri osien arvot ovat suhteessa toisiinsa. Mikäli jaettavana on myös muuta omaisuutta, on metsän arvon oltava suhteessa muuhun omaisuuteen. Kärkkäisen (2010, 65) mukaan metsän arvonmäärityksessä on hyvä käyttää asiantuntijoiden apua. Parasta olisi, kun asiantuntija kävisi paikalla tutustumassa kyseessä olevaan metsään, tai metsälöön ja tarkistamassa ne metsikkö metsiköltä. Jos tämä ei jostain syystä ole mahdollista, voidaan metsän arvon määrittelemisessä käyttää apuna myös Metsäntutkimuslaitoksen verkkosivuilta

ladattavaa Motti-ohjelmaa, jolla pystytään laskemaan jokaiselle metsälle erikseen tulevien vuosien kehitys. (Kärkkäinen, 65.)

Kiviniemi ja Havia (2010, 15–16) kehottavat käyttämään sukupolvenvaihdoksen toteutuksen suunnittelussa ja toteutuksessa ammattilaisten apua, koska jokainen sukupolvenvaihdosprosessi on oma yksilöllinen tapahtumansa. He kannustavat kaikkia sukupolvenvaihdosta suunnittelevia kääntymään asiantuntijan puoleen jo hyvissä ajoin, aivan suunnitelmia aloitellessa. He muistuttavat kuitenkin asiantuntijaavustajien olevan usein hyvin kiireisiä. Sukupolvenvaihdosasioita ei kannata lähteä kiireessä hoitamaan vaan varata reilusti aikaa, jotta myös asiantuntijalla on aikaa perehtyä tilanteeseen ja miettiä ratkaisuja.

Kärkkäisen (2010, 65) mukaan jokaisella metsätilalla tulisi olla tehtynä metsäsuunnitelma tai sitä vastaava tila-arvio, jonka perusteella voidaan metsätilan arvoa määrittää. Metsäsuunnitelma metsänhoitoyhdistysten tekemänä perustuu alueelliseen suunnittelutietoon, korjattuna mahdollisen maastokäynnin avulla. Monissa metsäkeskusten tekemissä suunnitelmissa on kuitenkin ongelmana samaan ryhmään viljavuudeltaan ryhmitellyt samankaltaiset kivennäismaan ja turvemaan kasvupaikat. Nämä ovat erilaisia puunkorjuukohteina kuten myös metsänhoitokustannusten kannalta, joten ryhmittely on liian karkea.

Kun myyjä ja ostaja ovat molemmat tyytyväisiä hintaan, on kauppa kannattavaa tehdä ja on todettava, että tilalle on löytynyt oikea hinta. Tavallisesti sopivan hinnan löytymisessä käytetään apuna summa-arvomenetelmää, jossa kauppahinta laskeaan puuttoman maapohjan, taimikoiden, kasvatusmetsien ja päätehakkuukelpoisten alueiden arvon summana. (Kärkkäinen 2010, 64.)

Ennen asiantuntijoiden palkkaamista kannattaa tietoa hakea itse. On hyvä, että asiantuntijan pakeille mennessä, tiedät itse mistä puhutaan ja mitä haluat asiantuntijalta kysyä ja mistä kaipaavat lisätietoja. Internet on hyvä tiedonhaun kanava jota hyödyntämällä saa jo melko hyvän katsauksen tulevasta tapahtumasta ja siihen liittyvistä asiantuntija-tahoista joita kannattaa käyttää. Jos internet tuntuu vieraalta, on kirjastoissa saatavilla erinomaisia sukupolvenvaihdosoppaita sekä apuja verotuksen miettimiseen ja muihin mieltä askarruttaviin asioihin.

Kiviniemen ja Havian (2010, 16) mielestä monet sukupolvenvaihdoksen asiantuntijat mieltävät työnsä lähinnä veroneuvonnaksi, vaikka sukupolvenvaihdokseen liittyy monia muitakin tärkeitä ulottuvuuksia. Tästä syystä Kiviniemi ja Havia (s. 16) suosittelevat aiheeseen perehtymistä itsenäisesti alustavasti jo ennen asiantuntijoiden mielipiteiden kysymistä, miettiä omia tavoitteita ja erityistoivomuksia sekä niitä kysymyksiä joita haluaa asiantuntijoille esittää ja niitä asioita joista haluaa parempaa tietoa.

Erilaisten asiantuntijoiden apua saa ja kannattaa käyttää:

- verotuksen pohtimiseen
- maanmittauslaitokselta maan lohkomista tai halkomista vaativiin toimenpiteisiin
- metsäkeskukselta ja metsänhoitoyhdistyksiltä neuvontaa erilaisiin mieltä askarruttaviin kysymyksiin koskien kiinteistön jakoa, kaavoitusasioita, maatilayrittäjyyttä, rahoituskysymyksiä tai sosiaaliturvaa.

Kiviniemi ja Havia (2010, 16–17) kokevat verohallituksen verkkosivuilta löytyvät syventävät vero-ohjeet ja lomakkeet merkittäviksi, mutta toteavat että apua saa ilmaiseksi verotoimistoista sekä verohallinnon neuvontapuhelimesta, jos itse luettuna vero-ohjeet ovat liian moniselkoisia. Näitä ilmaisia palveluja ja neuvontaa kannattaakin käyttää koska yleisluonteiset vero-ohjeet eivät toimi monimutkaisemmissa tai tulkinnanvaraisissa tapauksissa. Mikäli sukupolvenvaihdos on rahallisesti erityisen merkittävä, Kiviniemi ja Havia (s. 16–17) suosittelevat pyytämään verovirastolta maksullisen ennakkotiedon oman suunnitelman verokohtelusta.

Metsätilan arvon määrittämisen pohjana toimii siis metsäsuunnitelma, joka olisi hyvä kaikilta metsätiloilta löytyä. Arvon määrittämiseen käytetään myös monia erilaisia laskeutapoja sekä asiantuntija tahojen apua. Asiantuntijoiden käyttöön pitää varata runsaasti aikaa, jotta tarvittavat tiedot ehditään asiantuntijoiden taholta tarkistaa ja harjottaa loppuun saakka. Asioihin tulisi itsekkin tutustua mahdollisimman hyvin ennen asiantuntijoiden palkkaamista. Sukupolvenvaihdoksen eri toteutustapoihin ja vaihtoehtoihin olisi siis hyvä tutustua itsenäisesti ajan kanssa ennen asiantuntijoiden puheille menoa.

2.4 Sukupolvenvaihdos osana metsätilan elinkaarta

Merkittävä osa Suomen metsistä on yksinomaan perheiden tai sukujen omistuksessa, ja Suomessa puhutaankin perhemetsätaloudesta. Kun metsätila on ollut useita vuosikymmeniä jopa vuosisatoja saman suvun omistuksessa, on sen suvussa pitämiselle tulevaisuudessakin jonkin asteiset paineet. Monissa tapauksissa myös halu pitää metsät suvun omistuksessa tulee veren perintönä sukupolvelta toiselle. Usein myös halu ja ylpeys olla metsän omistaja kulkee sukupolvelta toiselle ja lähes aina jatkaja suvusta löytyy. Viimeisten vuosikymmenten aikana maatalojen ja sitä myötä myös metsätilojen lukumäärä on vähentynyt ja keskikoko suurentunut johtuen erilaisista viljelijöiden luopumistuista joita on ollut käytössä vuodesta 1974 lähtien. (Väre 2007.)

Metsien yhtenä suurempana kokonaisuutena säilyminen on kannattavaa myös Suomen metsätalouden kannalta. Suurempi metsäala pienemmän joukon omistuksessa madaltaa kynnystä huolehtia metsien hoidosta sekä hakkuiden toteuttamisesta ajallaan ja näin edistää kokonaisuudessaan metsien hyvinvointia ja kestävä metsätaloutta. Pienemmät metsäpalstat jäävät herkemmin oman onnensa nojaan huolehtimatta, niiden tuottaman pienen rahallisen arvon vuoksi. Tämä huolehtimattomuus saattaa aiheuttaa ongelmia Suomen metsätaloudelle suuremmassa mittakaavassa, pidemmällä aikavälillä, mikäli metsät pirstaloituvat pieniksi metsätiloiksi ja niiden hoito jää yhä useammin huonoksi.

Metsätilan jatkajalla tulee olla taloudelliset sekä toiminnalliset edellytykset metsätilan hoitamiseksi ja suvun metsien kunnossapidosta huolehtimiselle. Jatkaja ei saa joutua merkittäviin taloudellisiin vaikeuksiin ja samalla on huolehdittava myös luopujien toimeentulosta ja elintasosta sukupolvenvaihdoksen jälkeen. Kun sitten sopiva jatkaja metsätilalle löytyy, on myös muiden perillisten, esimerkiksi sisarusten tasapuolisesta kohtelusta ja oikeuksista huolehdittava, jotta hekin saisivat oman osansa suvun perinnöstä. Muiden perillisten tasapuolisen kohtelun varmistaminen edesauttaa kaikkien osapuolien keskinäisten välien säilymistä sopuisina ja rauhallisen yhteiselön jatkumista sukupolvenvaihdoksen jälkeenkin.

Sukupolvenvaihdoksen suunnittelu ja sukupolvenvaihdoksen eri toteutustapoihin tutustuminen jo ennen luopujien kuolemaan, on merkittävää myös sen vuoksi että mikäli luopuja kuolee ennen sukupolvenvaihdoksen toteutumista, menee metsätila perinnön jakoon joka hyvin herkästi aiheuttaa metsien pirstaloitumista sekä merkittäviä erimielisyyksiä perillisten keskuudessa. Sukupolvenvaihdoksen huolellinen suunnittelu, eri toteutusvaihtoehtoihin tutustuminen hyvissä ajoin ennen sukupolvenvaihdoksen toteutusta, sekä tasapuolinen toteutus ovat siis merkittävä osa metsän omistusta ja metsätilan elinkaarta.

3 METSÄTILAN SUKUPOLVENVAIHDOKSEN TOTEUTUSVAIHTOEHTOEHDOT

Metsätilan toteutusvaihtoehtoihin tutustuminen on olennainen osa sukupolvenvaihdoksen tulevaa suunnittelua sekä varsinaista toteutusta. Tässä luvussa tutustutaan tarkemmin metsätilan sukupolvenvaihdoksen eri toteutusvaihtoehtoihin. Sukupolvenvaihdoksen toteutusvaihtoehtoja ovat sukupolvenvaihdos lahjana, lahjaluonteisena kauppana sekä sukupolvenvaihdos käyvän hinnan kauppana. Luvussa vertaillaan sukupolvenvaihdoksen eri toteutustapoja toisiinsa nähden, käydään läpi sukupolvenvaihdoksen elinajan omistusjärjestelyt jotka ovat: metsän omistaminen yksin tai puolison kanssa, yhteismetsä, osakeyhtiö ja verotusyhtymä, sekä käydään läpi hallintaoikeuden pidättäminen osana sukupolvenvaihdoksen toteutusta. Luvussa selvitetään kuolintapauksen jälkeiset sukupolvenvaihdoksen toteutusvaihtoehdot jotka ovat kuolinpesä, perintö ja testamentti, sekä vertaillaan sukupolvenvaihdoksen omistusjärjestelyitä toisiinsa ja käydään läpi sukupolvenvaihdoksen verotukselliset näkökulmat, joihin lukeutuvat varainsiirtovero osana sukupolvenvaihdosta, luovutusvoittovero sekä lahjaverotus. Tässä luvussa vertaillaan eri verotusmuotoja osana sukupolvenvaihdoksen toteutusta, käsitellään metsävähennystä sukupolvenvaihdoksessa ja huojennusta osana metsätilan sukupolvenvaihdoksen toteutusta.

3.1 Metsätilan sukupolvenvaihdoksen jatkajaehdokkaiden kartoittaminen osana sukupolvenvaihdoksen toteutusta

Sukupolvenvaihdos on aina merkittävä tapahtuma ja tärkeä osa metsätilan elinkaarta. Sukupolvenvaihdoksen onnistumisesta riippuu moni asia metsänhoidollisesti sekä suvun sopuisan yhteiselön jatkumisen kannalta. Sukupolvenvaihdoksilla yleisesti ja myös metsätilalla on useita erilaisia toteutusvaihtoehtoja, joihin on hyvä tutustua jo hyvissä ajoin ennen sukupolvenvaihdoksen varsinaista toteutusta.

Sukupolvenvaihdoksen eri vaihtoehtoihin tutustuessa periaatteellisella tasolla tulisi samalla miettiä kuinka käytännössä asiat omassa tapauksessa järjestyisivät. Tulee miettiä ketkä jatkajaehdokkaista ovat olleet aiemmin kiinnostuneita metsähoidollisista toimista ja ketkä olisivat metsänhoidosta kiinnostuneita jatkossa. Saadakse

näitä asioita tietoonsa tulee niistä tiedustella asianosaisilta ja keskustella asioista yhdessä ja erikseen. Metsänhoitaminen on kuitenkin olennainen osa metsän omistamista. Ei voida olettaa, että jos henkilö ei ole osoittanut kiinnostusta tai kykyä lähivuosina osallistua metsänhoidollisiin tehtäviin, hän olisi niistä kiinnostunut tai niihin kykenevä tulevaisuudessa. Tai mikäli henkilö on osallistunut aiemmin metsänhoidollisiin tehtäviin, että hän olisi jatkossakin niistä tai metsäomistamisesta kiinnostunut. Saadakseen selville jatkajien kiinnostuksen metsänhoitoon ja omistamiseen, tulee niistä asianosaisilta kysyä ja asioista keskustella.

Kiviniemi ja Havia (2010, 15) kertovat sukupolvenvaihdoksen olevan pitkä ja usein hyvin tunteikas prosessi, joka lähtee liikkeelle yleensä omasta ja puolison elämäntilanteesta. Sukupolvenvaihdosta mietittäessä, on alusta lähtien mietittävä ja kartoitettava mahdollisten jatkajien määrä ja määriteltävä mikä on mahdollisten jatkajien potentiaali sekä mahdollisuudet metsän hoitoon.

Sen lisäksi että sukupolvenvaihdosta suunnitellessa tulee miettiä mahdollisia jatkajia ja heidän mahdollisuuksiaan jatkaa metsän hoitoa, tulisi miettiä kuinka sukupolvenvaihdos olisi järkevintä myös luopujien kannalta suorittaa. Tulee miettiä luopujien toimeentuloa sukupolvenvaihdoksen jälkeen ja jatkajien mahdollisuuksia lunastaa metsät ja mahdolliset muut metsätilaan liittyvät koneet, kalusto sekä rakennukset.

Sukupolvenvaihdos on aina tunteikas ja siihen osallisina oleville merkittävä tapahtuma. Sukupolvenvaihdoksen kohteena olevaan tilaan tai tiluksiin liittyy usein historiaa, muistoja ja voimakkaita tunteita.

Ennen kiinteistön omistusjärjestelyiden muutosta, on tarkistettava

- kiinteistön kiinteistötunnus,
- pinta-ala,
- rajat,
- oikeudet yhteisiin alueisiin,
- rasitteet,
- tila-arvio,
- lainhuutotodistus sekä
- metsäsuunnitelman ajantasaisuus.

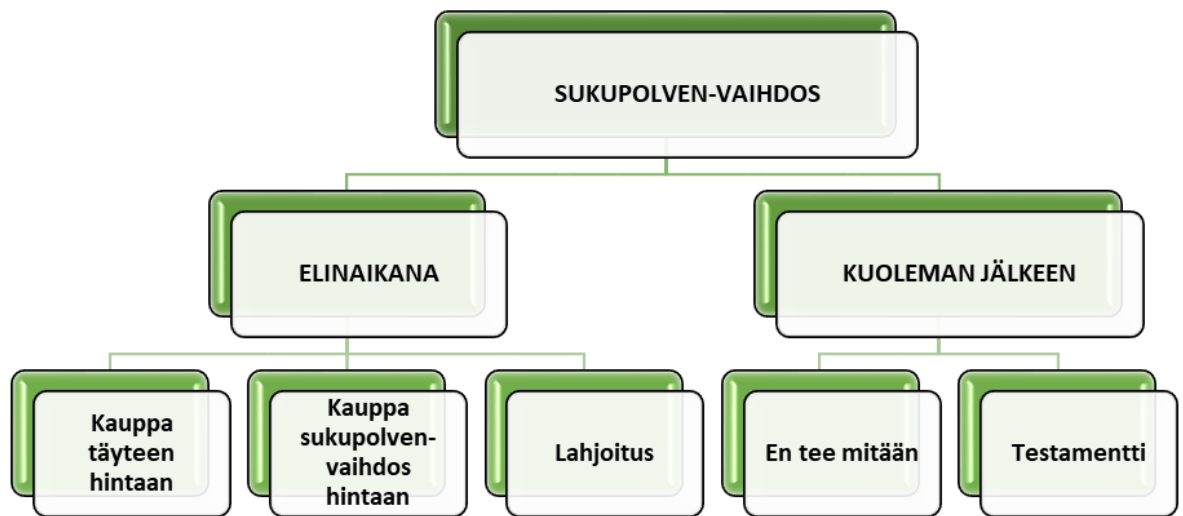
Nämä tiedot selviävät kiinteistörekisteriotteesta, kiinteistörekisterikartasta, metsäsuunnitelmasta, kunnan kaavoitustointa hoitavilta viranhaltioilta sekä alueen ELY-keskuksesta. Kiviniemi (2011, 16) kertoo kiinteistötoimitusten pöytäkirjoista olevan apua, mikäli tiedoissa on epäselvyyttä. Kyseessä olevat asiakirjat voi hankkia maanmittaustoimistosta, pankista tai muulta organisaatiolta, jolla on käytössä Maanmittauslaitoksen ylläpitämä kiinteistötietojärjestelmä (Kiviniemi & Havia 2010, 18–22).

Kiviranta (2002, 169) muistuttaa, että vaikka sukupolvenvaihdos ei ole pelkkää verosuunnittelua, tulee sukupolvenvaihdoksen suunnittelussa ja toteutuksessa ottaa huomioon useita eri veronäkökulmia. Jatkaja voi joutua maksamaan lahja-, perintö- tai varainsiirtovero ja luovuttaja taas tuloveroa. Vaikka veroseuraamukset eivät ainakaan kaikissa sukupolvenvaihdos tapahtumissa olekaan se tärkein ja olennaisin osa prosessia, tulee ne silti sukupolvenvaihdoksen eri toteutusvaihtoehtoihin tutustuesssa pitää mielessä ja miettiä myös kenellä on mahdollisuuksia niistä suoriutua.

3.2 Metsätilan sukupolvenvaihdoksen toteutusvaihtoehdot

Ennen sukupolvenvaihdoksen toteutusta tulee miettiä metsän hoitamista käytännössä. Kenellä tai keillä on käytännössä mahdollisuuksia ja aikaa hoitaa metsää jatkossa, ketkä jatkajaehdokkaista ovat kiinnostuneita metsänhoidollisista töistä ja kuinka ovat osallistuneet metsänhoitoon aiemmin? Metsän hoitaminen on olennainen osa metsän omistamista. Hoidolla saavutetaan paras mahdollinen hyöty omaisuudesta ja se takaa myös kestävänsä metsänhoidon kautta jatkuvuutta Suomen metsätaloudelle.

Kuvio 1 havainnollistaa metsätilan sukupolvenvaihdoksen toteutusvaihtoehdot luopujan elinaikana sekä luopujan kuoleman jälkeen. Elinajan sukupolvenvaihdoksen toteutusvaihtoehtoja ovat kauppa täyteen hintaan, kauppa sukupolvenvaihdoshintaan tai lahjoitus. Sukupolvenvaihdoksen toteutusvaihtoehdot luopujan kuoleman jälkeen ovat joko testamentti tai olla tekemättä mitään jolloin omaisuus menee perinnön jakoon luopujan kuoltua. Näistä vaihtoehdoista jäljempänä lisää.



Kuvio 1. Sukupolvenvaihdoksen toteutusvaihtoehdot (Kiviniemi & Havia 2010).

Luopujalla on useita eri vaihtoehtoja miettiessään sukupolvenvaihdoksen toteutusta ennen kuolemaansa sekä sen jälkeen. Ennen kuolemaa suoritetulla sukupolvenvaihdoksella voidaan saavuttaa merkittävien verotuksellisten etujen lisäksi myös jatkajien keskinäisten välien hyvänä säilyminen sekä suvun yhtenäisenä kokonaisuutena säilyminen sukupolvenvaihdoksen jälkeenkin. Luopujan päätös olla tekemättä mitään sukupolvenvaihdoksen suhteen ennen kuolemaansa saattaa olla seuraus tiedon ja mahdollisuuksien puutteesta. Päätös olla tekemättä mitään saattaa olla kohtalokas suvun keskinäisten välien ja tulevaisuuden kannalta. Tästäkin syystä sukupolvenvaihdoksen eri toteutusvaihtoehtoihin tutustuminen hyvissä ajoin on kaikkien osapuolien kannalta tärkeää.

3.2.1 Sukupolvenvaihdos lahjana

Lahja on omaisuuden antamista vastikkeetta toiselle. Luovutettaessa omaisuutta lahjana, ei luopujalle tule siitä mitään veroseuraamuksia. Seuraamukset tulevat lahjan saajalle, joka joutuu maksamaan lahjaveroa. (Lakari 2014, 12.) Rintaperilliselle annettu lahja muodostaa ennakkoperinnön, mikäli ei ole erikseen määrätty ettei lah-

jaa pidetä ennakkoperintönä (Rehn 2008, 25). Perintö- ja lahjaverotuksessa käytetään samoja varojen arvostamisperusteita ja samaa veroasteikkoa ja näin ollen metsänomistaja lahjan saajana joutuu usein tilakaupoissa joko lahja- tai perintöverotuksen kohteeksi.

Kivirannan (2002, 18–19) mielestä vaikka sukupolvenvaihdoksessa metsätila siirtyisi jatkajalle kaupalla, tulee lahjaverotus usein ajankohtaiseksi, koska sukupolvenvaihdoskaupoissa käytetään yleensä käypää arvoa merkittävästi alempaa hintaa. Lahjan käypänä arvona pidetään vähintään sitä arvoa, mikä omaisuudella on velkojen vähentämisen jälkeen eli substanssiarvoa. Maksuajan pidennyssäännöksen mukaan perintö- ja lahjaveron maksuaikaa voidaan kuitenkin pidentää enintään viideksi vuodeksi, jos veron määrä on vähintään 1700 euroa. (Kiviranta 2002, 18–19.) Tämä maksuajan pidennyssäännös ei kuitenkaan koske pelkkää metsää käsittävää tilaa, joten jääköön sen suurempi käsittely vähemmälle.

Lahjoja voidaan luovuttaa kenelle tahansa aina 5 000 euroon saakka verovapaasti (Lindholm 2015, 47–48), mutta metsätiloja on hyvin hankalaa ja epäkäytännöllistä, lähes mahdotonta luovuttaa pienissä erissä, joten siihen aiheeseen ei sen enempää tässä työssä ole tarvetta perehtyä.

Edellisistä voidaan todeta, että metsätilan luovuttaminen vastikkeetta jatkajalle, on luopujalle yksi vaihtoehto, jos ei haluta luopujalle veroseuraamuksia eikä luopujalla ole tarvetta saada metsätilan luovuttamisesta vastiketta. Mikäli siis luopuja ei tarvitse elääkseen tai pärjätäkseen rahaa vastineeksi metsätilan luovuttamisesta jatkajalle, on lahjana luovuttaminen järkevää. Lahjaveroseuraamukset tulevat kuitenkin jatkajalle, ja tulee miettiä, selviääkö jatkaja lahjaveroseuraamuksista tai onko mahdollista ottaa lahjaveroon tarvittava raha saatavasta metsästä.

3.2.2 Sukupolvenvaihdos lahjaluonteisena kauppana

Sovitun vastikkeen eli metsätilan kauppahinnan ollessa enemmän kuin kolme neljännestä eli 75% veroviraston määrittämästä luovutettavan omaisuuden hinnasta, luovutuksen saaja ei joudu maksamaan lahjaveroa. Luopujan tulee lahjaluonteis-

sessä kaupassa maksaa varainsiirtoveroa saamastaan kauppahinnasta 4 %. Vastikkeen ollessa alle kolme neljännestä käyvästä hinnasta, luetaan vastikkeen ja käyvän hinnan välinen ero lahjaksi eli lahjaluonteiseksi kaupaksi. Lahjaverotuksesta kannattaa hakea ennakkoratkaisua. Verovirasto antaa kirjallisesti sitovan ennakkoratkaisun jota voivat hakea sekä luovuttaja että luovutuksensaaja. Ennakkoratkaisusta voi laskea alimman verottoman kauppahinnan. (Kiviranta 2002, 169.)

Mikäli luopuja siis tarvitsee elämiseen metsätilan myynnistä saatavia varoja, on lahjaluonteinen kauppa sukupolvenvaihdoksen toteutuksessa harkitsemisen arvoinen vaihtoehto. Lahjaluonteisessa kaupassa luopujalle tulee maksettavaksi varainsiirtovero ja luovutuksensaajalle vastikkeen ja käyvän hinnan välisestä erosta lahjavero sekä itse kauppasumma joka on sovittu metsätilan kauppahinnaksi.

3.2.3 Sukupolvenvaihdos käyvän hinnan kauppana

Sukupolvenvaihdoksessa käyvän hinnan kaupoiksi lasketaan sellaiset kaupat, joissa kauppahinta on yli kolme neljäsosaa metsätilan käyvästä arvosta. Näistä kaupoista ei makseta lahjaveroa mutta luovuttaja joutuu maksamaan varainsiirtoveroa neljä prosenttia kauppahinnasta. Kauppana suoritetusta kaupasta, ostaja saa käyttöönsä metsävähennyksen, joka alentaa tulevien puukauppojen myyntitulon verotusta. (Suomen Metsäkeskus 2016b.) Käyvän hinnan kauppojen etuna jatkajan kannalta on metsävähennyksen käyttöön saanti. Metsävähennyksestä jäljempänä lisää luvussa 3.7.

3.2.4 Sukupolvenvaihdoksen toteutusvaihtoehtojen vertailu

Taulukosta 1 näemme erilaisten sukupolvenvaihdoksen toteutusvaihtoehtojen vertailun kulujen osalta. Taulukosta näkee mistä tulee veroseuraamuksia tai muita kuluja ja kenelle. Taulukon avulla voimme helposti nähdä mistä tulee maksuja ja kenelle ja näin ollen helpottaa vertailun tekemistä eri vaihtoehtojen kesken sekä helpottaa pohdintaa eri toteutusvaihtoehtojen vertailussa toisiinsa nähden. Taulukkoa voidaan hyödyntää mietittäessä omaa tilannetta ja eri mahdollisuuksia sukupolvenvaihdoksen toteutuksessa.

Taulukko 1. Sukupolvenvaihdoksen toteutusvaihtoehtojen vertailu.

	Luopuja	Jatkaja
LAHJA	Ei veroseuraamuksia	Lahjavero
LAHJALUONTEINEN KAUPPA	4 % varainsiirtovero kauppasummasta.	Kauppahinta + kauppahinnan ja käyvän hinnan välisen eron lahjavero
KÄYVÄN HINNAN KAUPPA	4 % varainsiirtovero kauppasummasta	Maksettavaksi kauppahinta. Ei veroseuraamuksia. Metsävähennys käyttöön.
PERINTÖ	Ei veroseuraamuksia.	Perintövero.
TESTAMENTTI	Testamentin laatimiseen menevät kulut.	Perintövero.

Lahja. Lahjana toteutettu sukupolvenvaihdos ei aiheuta veroseuraamuksia luopujalle mutta jatkajalle tulee maksettavakseen lahjavero (L 12.7.1940/378, 2 luku, 4§).

Lahjaluonteinen kauppa. Lahjaluonteisessa kaupassa jossa sukupolvenvaihdos toteutetaan kaupalla, joka on enintään 75 % kiinteistön käyvästä arvosta, tulee luopujalle maksettavaksi 4 prosenttiyksikön varainsiirtovero ja jatkajalle sovittu kauppahinta sekä kauppahinnan ja kiinteistön käyvän hinnan välisestä erotuksesta lahjavero. (L 12.7.1940/378, 3 luku, 18§.)

Käyvän hinnan kauppa. Käyvän hinnan kaupassa luopujalle tulee sovitusta vastikkeesta maksettavaksi neljän prosentin varainsiirtovero ja jatkajalle sovittu vastike. Jatkajalle käyvän hinnan kaupasta ei tule veroseuraamuksia vaan hän saa käyttöönsä metsävähennysoikeuden joka on 60 % metsäpohjan vastikkeellisesta arvosta. (Verohallinto 2016b, 1.)

Perintö. Perintönä suoritetusta sukupolvenvaihdoksesta ei luonnollisestikaan tule luopujalle enää mitään seurauksia mutta jatkajalle tulee maksettavaksi perintövero (L 12.7.1940/378, 1 luku, 1§.)

Testamentti. Testamentin laatimisesta aiheutuvat kulut tulevat maksettavaksi luopujalle mikäli hän haluaa määrätä omaisuutensa jaosta kuolemansa jälkeen. Jatka- jalle testamentista aiheutuu perintöveroseuraamuksia. (L 12.7.1940/378, 1 luku, 2§.)

3.3 Sukupolvenvaihdoksen elinajan omistusjärjestelyt

Sukupolvenvaihdos voidaan ja kannattaakin toteuttaa jo luopujan elinaikana. Tällöin voidaan asianosaisten kesken keskustella ja pohtia jatkaehdokkaiden mahdollisuuksia omistamisen lisäksi myös metsänhoitoon ja ajatuksiin metsänhoidosta menneisyydessä, sekä tulevaisuudessa Suomessa, sekä oman metsäkiinteistön näkökulmasta. Sukupolvenvaihdoksen toteutusvaihtoehtoihin tutustuminen luopujan elinaikana antaa molemmille osapuolille mahdollisuuden vaikuttaa tulevaan tapahtumaan. Suunniteltaessa ja toteutettaessa sukupolvenvaihdos luopujan elinai- kana voidaan itse vaikuttaa verotuksellisiin seikkoihin sekä jatkajien keskinäisten välien säilymiseen sopuisina.

Metsä voidaan omistaa yksin tai yhdessä puolison kanssa, voidaan muodostaa yhteismetsä, osakeyhtiö tai verotusyhtymä. Myös hallintaoikeuden pidättäminen voi olla joissain tapauksissa vaihtoehto sukupolvenvaihdoksen suorittamisessa. Näistä luopujan elinaikana toteutettavista sukupolvenvaihdoksen eri vaihtoehtoista seuraavissa lisää.

3.3.1 Metsän omistaminen yksin tai puolison kanssa

Metsää omistetaan Suomessa tyypillisesti yksin tai yhdessä puolison kanssa (UPM 2016, 2). Yksin omistamansa metsän hakkuista ja hoidosta voi kukin päättää itse- näisesti mutta yhdessä omistetun metsän hakkuisiin tarvitaan molempien suostu- mus (Kiviniemi 2011, 9). Hyvin hoidettuna metsä tuottaa hyvin ja omilla toimillaan metsänomistaja pystyy merkittävästi vaikuttamaan sen tuottoon (UPM 2016, 2). Yk- sin tai yhdessä puolison kanssa omistaminen on ehkä yksinkertaisin, helpoin ja suo- siteltavin tapa omistaa metsää. Omistettaessa metsä yksin tai yhdessä puolison

kanssa on päätösvalta kaikkeen metsänomistamiseen ja metsässä tapahtuvaan vain kahden tai yhden ihmisen vastuulla ja päätettävissä.

3.3.2 Yhteismetsä metsätilan omistusmuotona

Vuoden 2003 yhteismetsälain (L 14.2.2003/109, 1 luku, 1§) perustamisen tavoitteena on metsätilakoon sekä kiinteistörakenteen kasvattaminen. Yhteismetsälain myötä yhteismetsän on voinut perustaa kuka tahansa metsäkiinteistöjä omistava, kun aiemmin yhteismetsän perustaminen on ollut viranomaislähtöistä. (Hänninen & Leppänen 2016, 9.) Yhteismetsällä tarkoitetaan kiinteistöille yhteisesti kuuluvaa aluetta, joka on tarkoitettu kestävän metsätalouden harjoittamiseen. Yhteismetsän omistavat osakkaat ja metsätaloutta harjoitetaan metsäsuunnitelman mukaisesti osakkaiden hyväksi. Ymmärtääkseen yhteismetsän toimintaa, tulee ymmärtää, että yhteismetsän kiinteistöoikeudellinen luonne tekee siitä erityisen omistusmuodon. (Havia 2012, 7–9.)

Osakkaina yhteismetsässä ovat osakaskiinteistöjen omistajat jotka näin muodostavat yhteismetsän osakaskunnan. Osakaskunta luetaan erilliseksi oikeushenkilöksi (L 14.2.2003/109, 1 luku, 3§). Osakaskunnat itsessään eivät omista yhteismetsän aluetta, vaan hoitavat ja hallinnoivat sitä osakkaiden puolesta. Osakaskunnan omistuksessa voi olla omistuksessaan erillisiä maa- ja vesialueita joita ei ole liitetty yhteismetsän alueeseen. Näillä alueilla on omat erilliset kiinteistötunnukset ja lainhuudot tulee hakea osakaskunnan nimiin. Kaikkia yhteismetsiä koskee sama lainsäädäntö, vaikka yhteismetsiäkin on epävirallisesti useita erityyppisiä.

Yhteismetsät voidaan epävirallisesti luokitella seuraavasti (Havia 2012, 7–9):

- asutusyhteismetsät
- isojakoyhteismetsät
- porotilallisten yhteismetsät
- suvun yhteismetsät
- sijoittajien yhteismetsät
- tilusjärjestely-yhteismetsät.

Verotuksellisesta näkökulmasta yhteismetsä on yhteisetuus, mikä tarkoittaa, että sitä verotetaan erillisenä verovelvollisena, eikä yhteisetuuden osakkaan saamaa osuutta tulosta pidetä hänen veronalaisena tulonaan (Havia 2012, 7–9). Yhteisetuuksien verokanta vuonna 2018 lasketaan veronalaisten tulojen ja vähennyskelpoisten menojen erotuksena laskettavasta voitosta 20 prosentin verokannan mukaan (Veronmaksajat 2017).

Yhteismetsän osakaskunnan on oikeushenkilönä ilmoitauduttava arvonlisäverovelvolliseksi, mikäli tilikauden liikevaihto on vähintään 10 000 euroa vuonna 2018 (Suomen metsäkeskus 2016). Havian (2012, 10) mukaan yhteismetsän perustaminen voi helpottaa sukupolvenvaihdoksen tai perinnönjaon tekoa ja käytännössä yksinkin ihminen voi yhteismetsän perustaa. Tämä edellyttää kuitenkin sitä, että yhteismetsällä tulee olla kaksi osakaskiinteistöä. Perustettaessa yhteismetsää tulee ottaa huomioon, että se on tarkoitettu pysyväksi ratkaisuksi ja sen purkaminen on mahdollista mutta hankalaa. (Havia, 10.)

Yhteismetsä toimii osakaskuntana, jonka korkein päättävä elin on osakaskunnan kokous. Yhteismetsälaissa (L 14.2.2003/109, luku 1, 1§) säädetään kokouksessa päätettävistä asioista. Yhteismetsän käytännön toiminnasta vastaa hoitokunta, joka päättää osakaskunnan kokouksen hyväksymän metsäsuunnitelman, toimintasuunnitelman ja talousarvion. Hoitokunta edustaa osakaskuntaa ja huolehtii sen hallinnosta, toiminnan järjestämisestä, osakaskunnan kokouksen koollekutsumisesta sekä huolehtii osakaskunnan päätösten täytäntöönpanosta. (Havia 2012, 20–21.)

Yhteismetsän perustamisesta ei seuraa luovutusvoiton veroa tai lahjaveroa eikä varainsiirtoveroa, koska sitä ei katsota luovutukseksi. Yhteismetsällä on monia velvoitteita ja vaatimuksia, yhteismetsä on myös hyvin säännelty ja kankeahkokin tapa omistaa metsää. Varsinkaan pienten metsätalallisten ei kannata perustaa yhteismetsää, mutta jos haluaa yhteismetsän osakkaaksi, voi liittää omat metsänsä jo olemassa olevaan isompaan yhteismetsään. Yhteismetsän tulee kuulua arvonlisäverovelvollisten rekisteriin sekä ennakonperintärekisteriin, ja tulee ilmoittautua arvonlisäverovelvolliseksi, mikäli tilikauden liikevaihto on vähintään 10 000 euroa. Aloitettaessa yhteismetsätoimintaa osakaskunta maksaa ennakoveroa hoitokunnan arvion mukaan. Toiminnan jatkuessa ennakoveroa maksetaan edellisen tilikauden

tuloksen mukaan. (Havia 2012, 52.) Yhteismetsä on veloitettu hankkimaan metsäsuunnitelma (Rantala 2016, 37), pitämään kahdenkertaista kirjanpitoa, kokoustamaan tasaisin väliajoin ja laatimaan toimintakertomus sekä rahoituslaskelma (Havia 2012, 45).

Edellisistä voidaan todeta, että yhteismetsä on vaihtoehto metsän omistamiselle yhdessä. Yhteismetsässä ei välttämättä tarvitse tehdä metsänhoidollisia tehtäviä itse, riittää kun osallistuu kokouksiin ja hoitaa tarvittaessa omat osuutensa yhteismetsän kuluista. Yhteismetsän osakkaana on kuitenkin veloitettu moniin asioihin.

3.3.3 Osakeyhtiö metsätilan omistusmuotona

Maa- ja erityisesti metsätalouden harjoittaminen osakeyhtiömuodossa on toistaiseksi ollut aika harvinaista. Metsätilan siirto osakeyhtiön omistukseen aiheuttaa neljän prosentin varainsiirtoveron perimisen, huolimatta siitä, että tila ei vaihda omistajaa (Vaara 20.3.2017). Osakeyhtiön tuloveroprosentti on tulon suuruudesta riippumatta 20 % (Sipilä 3.11.2016).

Kiviniemen (2011, 14) mukaan metsätilan yhtiöittämisestä ei olekaan verotuksellisesti eikä muutenkaan mitään merkittävää etua. Hän ei suosittele tavallista perhemetsätaloutta siirrettäväksi osakeyhtiön tai muun yhteisön nimiin.

Edellä mainittujen perusteella voidaan siis todeta pienen perhemetsätilan vaihtamisen osakeyhtiöksi olevan melko kannattamatonta. Tästä syystä metsätilan yhtiöittäminen jääköön vähemmälle huomiolle tässä tutkimuksessa.

3.3.4 Verotusyhtymä metsätilan omistusmuotona

Useimmissa sukupolvenvaihdoksissa tavoitteena on sisarusten välinen tasapuolisuus ja tähän voidaan pyrkiä perustamalla metsäyhtymä eli verotusyhtymä (Kiviniemi & Havia 2010, 55). Metsätaloudessa kiinteistön yhteisomistussuhteista käytetään nimitystä yhtymä. Yhtymää nimitetään tuloverolaisissa (L 30.12.1992/1535, 2 luku, 4§) verotusyhtymäksi. (Kiviniemi 2011, 12.) Verotusyhtymä tarkoittaa metsän

ostamisen ja yhteismetsän perustamisen välivaihetta (Havia 2012, 53). Kuten kuolinpesässä, myös yhtymässä on päätökset tehtävä yksimielisesti (Kiviniemi 2011, 12). Kiviniemi ja Havia (2010, 55) kuitenkin huomauttavat, että erilaiset näkemykset metsien hoidosta, hakkuista ja suojelusta sekä erilaiset rahatarpeet voivat aiheuttaa erimielisyyttä ja riitoja osakkaiden välille. Myös epätasaisesti jakautuneet metsähoidolliset työt aiheuttavat usein jännitteitä. Nämä seikat saattavat aiheuttaa osakkaiden kiinnostuksen vähenemistä ja johtaa metsän hoitamattomuuteen ja hyödyntämättömyyteen.

Yhtymän perustaminen osana sukupolvenvaihdoksen tasapuolisuutta sisarusten välillä on aina riski mutta myös mahdollisuus. Mikäli kaikki yhtymän osakkaat ovat yhtäläisessä elämäntilanteessa ja samoilla ajatuksilla metsänhoidollisesta näkökulmasta, voi yhtymän perustaminen olla lähentävä prosessi ja yhteinen projekti sisarusten kesken. Usein kuitenkin metsätöiden epätasainen jakaantuminen, erilaiset elämäntilanteet sekä erilaiset rahan tarpeet aiheuttavat erimielisyyksiä ja ristiriitoja joka taas saattaa aiheuttaa metsien huonoa hoitamista joka aiheuttaa metsien hyödyntämättömyyttä ja rahan menetystä.

3.3.5 Hallintaoikeuden pidättäminen osana sukupolvenvaihdosta

Kiinteistön hallintaoikeus tarkoittaa kiinteistön käyttöoikeutta, oikeutta määrätä siitä ja oikeutta saada sen tuotto. Sukupolvenvaihdoksessa hallintaoikeuden pidättäminen alentaa saajan maksettavaksi tulevaa perintö- ja lahjaveroa. Verotuksellisista syistä monissa tapauksissa vanhemmat jättävät itselleen hallintaoikeuden siirtäessään omistusoikeuden lapsilleen. Näin toimittaessa uusi omistaja ei pysty hyödyntämään omistamaansa metsää, eikä käyttämään metsävähennysoikeuttaan. Hoitovastuu sekä saatava tuotto kuuluvat hallintaoikeuden haltijalle, eikä omistajalla ole toimintamahdollisuuksia eikä sanavaltaa omistamaansa metsään. (Rantala 2016, 17.)

Hallintaoikeuden pidättäminen on verotuksellisesti järkevää silloin, jos metsän luovuttajat ovat vireässä työkunnossa ja haluavat jatkaa metsän hoitoa, ja vastaanottajat eivät elämäntilanteestaan johtuen ehdi hoitaa metsiä eivätkä tarvitse hakkuu-

tuloja. (Kiviniemi & Havia 2010, 54.) Hallintaoikeuden siirtoa kannattaa miettiä ensisijaisesti vähäpuustoisilla tiloilla. Vähäpuustoisilla tiloilla metsän puuston myyntioikeuden haltijalla ei sinänsä ole merkitystä (Paananen ym. 2009, 261).

Kiviniemen ja Havian (2010, 54) mukaan hallintaoikeuden pidättämisestä voi kuitenkin syntyä ongelmia, mikäli kaikki osapuolet eivät ymmärrä sen merkitystä ja seuraamuksia. Käytännön ongelmia voi syntyä muun muassa siitä, että hallintaoikeus kestääkin kauemmin kuin luovutuksen saaja on ajatellut ja esimerkiksi hallintaoikeuden omistajien huono kunto ajaa heidät laitoshoitoon ja metsät ovat pitkään hoitamatta. Tämä voidaan Kiviniemen ja Havian (2010, 54) mukaan välttää vaikkapa määräaikaisella hallintaoikeudella joka on myös verotuksellisesti heidän mukaansa edullinen.

Edellisistä voidaan päätellä, että hallintaoikeuden määräaikainen pidättäminen voisi olla varteenotettava vaihtoehto tilanteissa jossa jatkaja ei juuri sukupolvenvaihdosta tehdessä ole kykenevä esimerkiksi elämäntilanteestaan johtuen hoitamaan metsiä ja luopujat ovat vielä vireässä kunnossa ja halukkaita jatkamaan metsänhoitoa.

3.4 Kuolin tapauksen jälkeinen omistusjärjestely

Mikäli sukupolvenvaihdosta ei ehditä tai haluta jostain syystä suunnitella ja tehdä ennen luopujan kuolemaa tulee kyseeseen kuoleman jälkeiset omistusjärjestelyiden muutokset. Luopujan kuoltua metsä siirtyy kuolinpesälle ja perunkirjoitukseen ja siitä perintönä perillisille tasaosuuksina, ellei ole tehty testamenttia.

3.4.1 Kuolinpesä metsänomistusmuotona

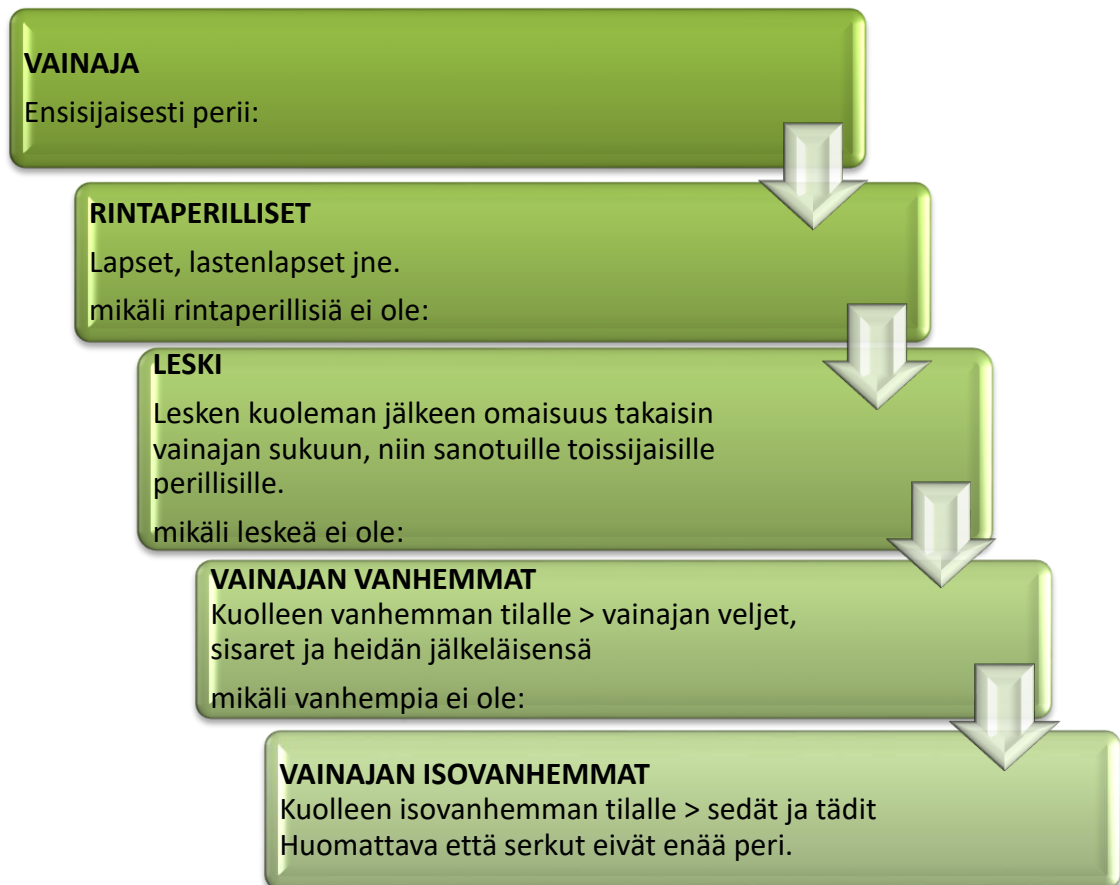
Jos metsän omistaja kuolee ennen kuin sukupolvenvaihdos ehditään tehdä, siirtyy metsä kuolinpesän omistukseen. Kuolinpesän osakkaisiin kuuluvat kaikki perittävän kuollessa elossa olleet perilliset sekä testamentin saajat. Kuolinpesässä kaikkien osakkaiden tulee päästä yksimielisyyteen kaikista kuolinpesää koskevista toimenpiteistä. Vain ehdottoman kiireiset asiat voi hoitaa yksi osakas. Kuolinpesässä asioiden hoito on yksinkertaisinta, mikäli joku osakkaista tai mahdollisesti ulkopuolinen

taho valtuutetaan päättämään kuolinpesän asioista esimerkiksi puukaupoista ja metsänhoidosta metsäsuunnitelman pohjalta. (Kiviniemi 2011, 9–11.) Henkilön kuoltua kuolinpesän ja vainajan velat maksetaan ennen kuin ositusta tai perinnönjakoa voidaan tehdä (Kiviniemi & Havia 2010, 85).

3.4.2 Metsätilan omistuksen vaihtuminen perintönä

Perunkirjoituksessa metsätilan arvo määritetään todennäköisen myyntihinnan tasolle, ja näin saadaan metsätilan arvoksi perittävän kuolinhetken mukainen käypä arvo. Arvon määrittäminen on melko haastavaa, koska harvoin pystytään osoittamaan tarkasti metsätilan käypää arvoa toteutuneiden kauppojen pohjalta. (Kiviniemi & Havia 2010, 99.) Perinnöstä tulee perinnönsaajille maksettavaksi perintöveroa. Perintövero lasketaan kuolinhetken käyvän arvon mukaan. Perinnönjaon jälkeen on uuden omistajan velvollisuus hakea lainhuuto eli omistusoikeutensa kirjaaminen kyseiseen tilaan. Lainhuuto on tehtävä kuuden kuukauden kuluessa kiinteistön luovutuskirjan allekirjoittamisesta. (Rantala 2016, 16–17.)

Perimysjärjestys määräytyy kuvion 2 mukaisesti. Vain henkilöt jotka ovat elossa perinnönjättäjän kuollessa, voivat periä. Ainoana poikkeuksena tähän on perinnönjättäjän kuoleman jälkeen syntynyt lapsi (Rehn 2008,13).



Kuvio 2. Perimysjärjestys
(Kiviniemi & Havia 2010, 27).

Ensisijaisesti vainajan perivät lapset ja lastenlapset sekä heidän jälkeläisensä. Ensisijaisesti periviä kutsutaan rintaperillisiksi. Mikäli vainajalla ei ole rintaperillisiä eikä puolisoa, ovat perimisjärjestyksessä seuraavana vanhemmat. Jos toinen tai molemmat vanhemmista on kuollut, tulee vanhemman tilalle vainajan sisarukset ja kuolleen sisaruksen tilalle hänen lapsensa. Mikäli vainajalla ei ole elossa olevia sisaruksia eikä heidän jälkeläisiään, tulee seuraavana perimisjärjestyksessä isovanhemmat ja heidän jälkeensä heidän jälkeläisensä eli enot, sedät ja tädit. Huomattavaa on, että serkut eivät enää peri. Naimisissa olleen vainajan perii puoliso, mikäli rintaperillisiä ei ole. Avoliitossa eläneen parin avopuoliso ei peri. Lesken perintöoikeus on kuitenkin väliaikainen, mikä tarkoittaa, että lesken kuoltua omaisuus jaetaan puolisojen sukujen kesken. Mikäli kummassakaan suvussa ei ole niin sanottuja toissijaisia perillisiä, menee lesken saama perintö kokonaisuudessaan toiselle suvulle. Ja mikäli vainajalla ei ole lainkaan perillisiä, perintö menee valtiolle. (Kiviniemi & Havia 2010, 26–28.)

Perinnöstä tulee suorittaa veroa. Perintöä sekä lahjaa verotetaan perintö- ja lahjaverolain mukaisesti (Kiviniemi & Havia 2010, 95). Kaikki perilliset ja mahdolliset testamentinsaajat maksavat perintöveroa. Vero määrätään jokaiselle perilliselle erikseen ja veron määrä riippuu jokaisen perillisen perintöosan suuruudesta. Myös vainajan ja perinnön saajan sukulaisuussuhde vaikuttaa perintöveron määrään. Perinnön osasta ei tarvitse maksaa veroa, mikäli se on alle 20 000 euron arvoinen. (Verohallinto 2017b.)

Taulukossa 2 on näkyvässä progressiivisesti kasvava perintöveroasteikko lähisukulaisten eli rintaperillisten kesken, kun perittävä on kuollut 1.1.2017 tai sen jälkeen.

Taulukko 2. Perintöveroasteikko, I veroluokka, perittävä kuollut 1.1.2017 tai sen jälkeen (Verohallinto 2017b).

Verotettavan osuuden arvo, €	Veron vakioerä osuuden alarajan kohdalla, €	Vero alarajan ylimenevästä osasta, %
20 000 - 40 000	100	7
40 000 - 60 000	1 500	10
60 000 - 200 000	3 500	13
200 000 - 1 000 000	21 700	16
1 000 000 -	149 700	19

Taulukko 2 havainnollistaa perintöveron maksamista lähisukulaisten kohdalla eli ensimmäisessä veroluokassa rintaperillisille. Rintaperillisille annetut lahjat katsotaan perintöverotuksessa aina ennakoperinnöksi. Näin oletetaan, ellei lahjan antaja ole muuten määrännyt lahjakirjalla. Perintöverotuksessa lisätään jäämistön arvoon ennakoperinnöksi tarkoitetut lahjat luovutushetken käyvän arvon mukaan. Perintöverosta siis vähennetään ennakoperinnöksi tarkoitetusta lahjasta maksettu lahjavero. (Kiviniemi & Havia 2010, 95–96.)

Edellisten perusteella voidaan todeta, että mikäli perinnönjättäjällä on rintaperillisiä eikä omaisuus ole merkittävä, voi perintöveron maksaminen olla yksi edullisimmista muodoista jakaa omaisuus. Toisaalta lahjaa ja perintöä verotetaan saman taulukon mukaan, joten lahjoitus ennen kuolemaa antaa vapauden sopia asioista sopuisasti yhdessä kun perintö jakautuu perivien kesken tasan.

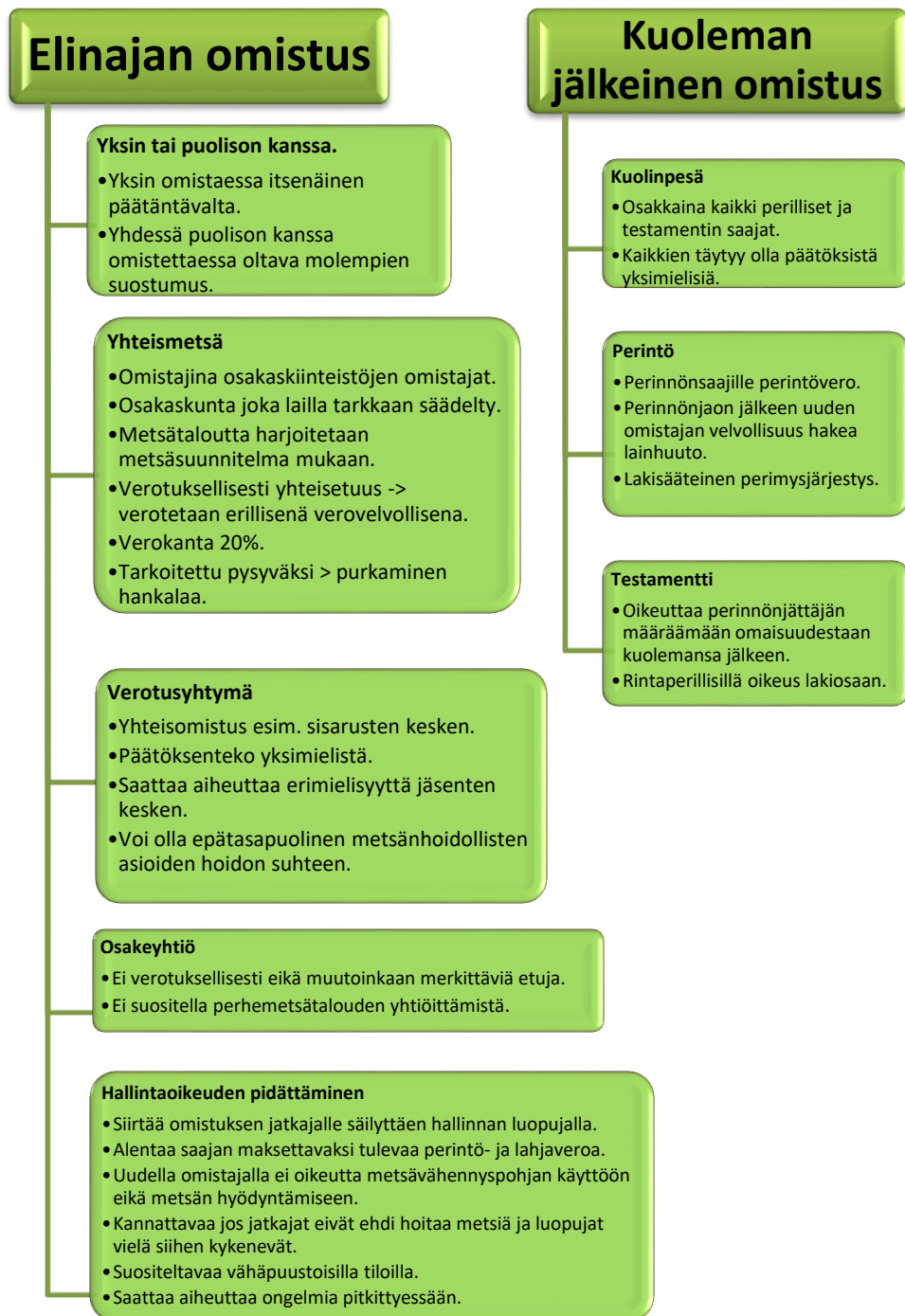
3.4.3 Sukupolvenvaihdos testamentilla

Testamentti on merkittävä asiakirja, joka tulee voimaan vasta testamentintekijän kuoltua. Testamentti oikeuttaa perinnönjättäjän määräämään omaisuudestaan kuolemansa jälkeen. Rintaperillisillä on testamentista huolimatta oikeus lakiosaansa, joka yleensä on puolet jäämistöstä. Testamentilla on sen tärkeyden vuoksi ankarat muotovaatimukset. Testamentti tulee yleensä laatia kirjallisesti, päivätä, allekirjoittaa ja olla kahden esteettömän henkilön todistama. Testamentin tekijän tulee olla täysin ymmärtänyt testamentin merkityksen, todistajien tulee olla paikalla allekirjoitushetkellä ja todistaa testamentintekijän vapaa tahto testamentin tekoon. Yleistestamentilla voidaan määrätä testamentinsaajalle kiintiö- tai prosenttiosuus ilman sen tarkempaa määrittelyä ja tarkoitemääräyksellä eli legiaatilla voidaan määrätä jokin tietty esine tai rahamäärä tietylle henkilölle eli legataarille annettavaksi. (Rehn 2008, 15–19.)

Testamenttiin voidaan turvautua monissa tapauksissa ja myös sukupolvenvaihdoksen toteutuksessa. Mikäli luopuja jostain syystä haluaa jättää jonkin perillisistä perinnöitä voi hän määrätä testamentilla omaisuutensa omistuksesta kuolemansa jälkeen. Mikäli luopuja haluaa antaa omaisuutensa tyystin toisenlaiseen käyttöön, onnistuu se tekemällä testamentti. Rintaperillisillä on joka tapauksessa oikeus perinnön lakiosaan.

3.5 Sukupolvenvaihdoksen omistusjärjestelyiden vertailu

Kuvioon 3 on kerätty yhteen helposti silmäiltävään muotoon sukupolvenvaihdoksen omistusjärjestelyiden eri vaihtoehdot luopujan elinaikana sekä hänen kuolemansa jälkeen.



Kuvio 3. Sukupolvenvaihdoksen omistusjärjestelyiden vertailu.

Sukupolvenvaihdos voidaan suorittaa luopujan elinaikana tai luopujan kuoleman jälkeen. Elinajan omistusjärjestelyinä ovat omistus yksin tai yhdessä puolison kanssa jolloin yksin omistavalla itsenäinen päätäntävalta ja yhdessä puolison kanssa omistettaessa päätökset koskien metsätilan asioita, tehdään yhdessä.

Yhteismetsä. Yhteismetsän omistajina ovat osakaskiinteistöjen omistajat. Metsää hoidetaan metsäsuunnitelman mukaisesti ja päättävänä elimenä on tarkkaan lailla säädetty osakaskunta. Yhteismetsää verotetaan erillisenä verovelvollisena 20 prosentin verokannan mukaisesti. Yhteismetsän purkaminen on hankalaa koska se on tarkoitettu pysyväksi metsänomistus järjestelyksi. (L 14.2.2003/109, 1 luku, 1§.)

Verotusyhtymä. Verotusyhtymällä tarkoitetaan yhteisomistusta esimerkiksi sisarusten kesken. Verotusyhtymässä päätöksenteon täytyy olla yksimielistä ja tämä saattaa aiheuttaa hankaluuksia ja erimielisyyksiä verotusyhtymän jäsenten kesken. Verotusyhtymän riskinä voi olla myös metsänhoidollisten tehtävien epätasainen jakautuminen ja erimielisyydet tästä johtuen. (L 30.12.1992/1535, 2 luku, 4§.)

Osakeyhtiö. Osakeyhtiöllä pienen metsätilan omistusmuotona ei merkittäviä etuja eikä sitä kovin herkästi suositella metsätilan omistusmuodoksi (Metsäkeskus 2016).

Hallintaoikeuden pidättäminen. Hallintaoikeuden pidättäminen siirtää metsätilan omistuksen jatkajalle siirtäen sen hallinnan luopujalla. Hallintaoikeuden pidättämisellä voidaan alentaa saajan maksettavaksi tulevaa perintö- ja lahjaveroa. Ongelmaksi saattaa muodostua uuden omistajan päätäntävällän puuttuminen ja hallintaoikeuden pidentyminen ja siitä aiheutuva metsien hoitamattomuus. (Verohallinto 2016a.)

Mikäli sukupolvenvaihdosta ei syystä tai toisesta saada suoritettua luopujan elinaikana tulevat kyseeseen kuoleman jälkeiset omistusmuodot joita ovat kuolinpesä, perintö sekä testamentti.

Kuolinpesä. Kuolinpesässä osakkaina ovat kaikki perilliset sekä testamentin saajat ja kaikkien perillisten ja testamentin saajien tulee olla päätöksissä yksimielisiä (Verohallinto 2017c). Tämä yksimielisyys vaatimus saattaa aiheuttaa erimielisyyksiä sekä johtaa metsien pitkäaikaiseen hoitamattomuuteen.

Perintö. Perintö luovutetaan lakisääteisen perimysjärjestyksen (L 12.7.1940/378, luku 2, 11§) mukaisesti ja uuden omistajan on haettava omaisuudelleen lainhuuto sekä maksettava perintövero saamastaan osuudesta.

Testamentti. Kuolemanjälkeiseksi omistusmuodoksi voi tulla myös luopujan ennen kuolemaansa laatima testamentti. Testamentilla voidaan ohittaa perimysjärjestyksen mukaisia perillisiä jotka kuitenkin ovat oikeutettuja lakiosansa perinnöstä. (L 12.7.1940/378, 2 luku, 4§.)

3.6 Sukupolvenvaihdoksen verotus

Vaikka sukupolvenvaihdos on jo itsessään sen osallisille merkittävä tapahtuma, on yksi merkittävä osa sukupolvenvaihdosta verotuksen miettiminen. Sukupolvenvaihdoksen ollessa paljon muutakin kuin verosuunnittelua, ei kuitenkaan voida sukupolvenvaihdoksen vaihtoehtoja kartoittaessa täysin sivuuttaa verotuksen merkitystä. Sukupolvenvaihdosta ei milloinkaan pysty suorittamaan täysin ilman veroseurauksia vaan aina jompikumpi osapuoli maksaa valtiolle metsätilan omistuksen vaihtumisesta. Omia tavoitteita ja toiveita mietittäessä nousee merkittäväksi myös osapuolien kyvyt ja mahdollisuudet veroseuraamuksien hoitamisessa. Seuraavissa luvuissa on käsitelty varainsiirtovero, luovutusvoittovero sekä lahjaverot ja lopussa vertailtu näitä toisiinsa nähden.

3.6.1 Varainsiirtoveron maksaminen sukupolvenvaihdoksessa

Myymällä metsätilan yli 75% arvoisena sen verotuksellisesta käyvästä arvosta tulee luopujalle kauppahinnasta maksettavaksi neljän prosentin varainsiirtovero. (Kiviranta 2002, 173). Sen lisäksi että luopujan pitää maksaa varainsiirtoveroa koko kauppasummasta, tulee jatkajalla olla edellytykset maksaa tilasta sen käypää arvoa vastaava summa.

3.6.2 Luovutusvoittovero sukupolvenvaihdoksessa

Metsän arvon määrittäminen perintöverotuksessa vaikuttaa luovutusvoiton veroon, mikäli tila tai sen osa myydään myöhemmin. Kaikissa tapauksissa mahdollisimman alhainen perintöveroarvo ei ole paras ratkaisu ajateltaessa mahdollista myyntiä tulevai-

suudessa. Myyntihinnasta voidaan vähentää perintöverotuksessa käytetty arvo las-
kettaessa luovutusvoittoa. Metsätilan arvon ollessa korkeampi perintöverotuksessa,
voidaan saada suurempi vähennys luovutusvoiton verotuksessa. Lähisukulaisten
perintöveroaste on 7–19% ja luovutusvoiton veroaste 28%, tästä syystä kannattaa
monessa tapauksessa, varsinkin jos on ajatuksissa myydä tilaa eteenpäin, maksaa
ennemmin perintöveroa. (Kiviniemi & Havia 2010, 103–104.)

3.6.1 Lahjaverotus sukupolvenvaihdoksessa

Lahjaa verotetaan progressiivisesti alla olevan taulukon 3 mukaisesti, lahjan luovu-
tushetken mukaisesti käyvästä arvosta aina kun lahjan arvo on vähintään 5 000 eu-
roa.

Taulukko 3. Lahjaveron määrä, kun lahja on saatu 1.1.2017 tai sen jälkeen (Vero-
hallinto 2017a).

Lahjan arvo (euroa)	Vero alarajan kohdalla (euroa)	Veroprosentti ylimenevästä osasta (%)
5 000–25 000	100	8 %
25 000–55 000	1 700	10 %
55 000–200 000	4 700	12 %
200 000–1 000 000	22 100	15 %
1 000 000–	142 100	17 %

Henkilö voi antaa lähisukulaiselle lahjana 4999 euroa joka kolmas vuosi ilman lah-
javeroseuraamuksia. Lahjat otetaan kuitenkin huomioon perinnön jaossa ennako-
perintönä, mikäli lahjasta ei ole tehty lahjakirjaa jossa määrätään lahjan olevan
muuta kuin ennakkoperintöä.

3.7 Sukupolvenvaihdoksen verotuksen vertailu

Taulukkoon 4 on kerätty helposti silmäiltävään ja tutkittavaan muotoon sukupolven-
vaihdoksen verotusvaihtoehtojen vertailu. Taulukon avulla voidaan helposti selvittää

laskutoimituksien avulla omaan tilanteeseen ja tarpeisiin soveltuvat verotuksen muodot ja määrät.

Taulukko 4. Sukupolvenvaihdoksen verotuksen vertailu.

Varainsiirtovero	Luovutusvoittovero	Lahjavero
<ul style="list-style-type: none"> • Metsätilan myynti yli 75 % arvoisena sen verotuksellisesta arvosta. • Luopujalle varainsiirtovero 4 % kauppahinnasta. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tulee kyseeseen mikäli tila myydään. • Veroaste 28 %. • Voidaan vähentää perintöverotuksessa käytetty arvo laskettaessa luovutusvoittoa. 	<ul style="list-style-type: none"> • Veroton alle 5000€ lahjoissa, annettuna joka 3. vuosi. • Verotetaan progressiivisesti lahjan käyvän arvon mukaisesti. • Perintöverolla sama veroasteikko.

Luopujalle tulee maksettavaksi neljä prosenttia varainsiirtoveroa, jos metsätila vaihtaa omistajaa kaupalla jossa sen arvo on laskettu yli 75 % arvoiseksi sen verotuksellisesta arvosta. Luovutusvoittovero tulee kyseeseen tapauksessa, jossa tila myydään pian sukupolvenvaihdoksen suorittamisen jälkeen. Luovutusvoittovero aste on 28 %. Luovutusvoittovero lasketaan vähentämällä luovutushinnasta hankintameno ja voiton hankkimisesta aiheutuneet kulut. Lahjalla ja perinnöllä on sama progressiivinen veroasteikko. Lahjaa verotetaan lahjan käyvän arvon mukaisesti ja alle 5 000 euron lahjat voidaan luovuttaa verottomasti joka kolmas vuosi.

3.8 Metsävähennys sukupolvenvaihdoksessa

Metsävähennys syntyy kauppanuotoisesta metsätilan luovutuksesta. Metsävähennys alentaa tulevien puun myyntitulojen verotusta. (Suomen Metsäkeskus 2016b.) Tarkoituksena metsävähennyksellä on kohdistaa puun myyntitulon verotus metsän pääoman tuottoon, eikä itse pääomaan (Hänninen & Leppänen 2016, 32). Ja näin ollen kannustaa metsäomistajia puun myyntiin.

Metsävähennys muodostuu metsän ostohinnan perusteella. Metsävähennyspohja on 60 % metsän arvosta. Metsävähennys ei tule automaattisesti, vaan metsänomistajan on vaadittava metsävähennystä itse metsätalouden veroilmoituksella 2C. Metsävähennystä voi vaatia jo siitä vuodesta lähtien, kun metsä hankitaan. Metsävähennyksen tulee olla vähintään 1500 euroa joka vuosi. Metsävähennystä saa hyödyntää vain sen metsän tuottaman metsän veronalaisen pääomatulon vähennykseen jolle metsävähennys on myönnetty. (Verohallinto 2010.) Vaikka vastikkeettomista kaupoista ei saa käyttöön uutta metsävähennyspohjaa, käyttämätön metsävähennyspohja kuitenkin siirtyy uudelle metsänomistajalle myös lahjoitus- ja perintötapauksissa.

Vähennettyä metsävähennystä ei kuitenkaan lisätä mikäli

- luovutettava metsäkiinteistö ei ole ollut jo metsävähennysjärjestelmässä
- metsäkiinteistöllä ei ennestään ole luovutettavaa metsävähennysoikeutta
- metsäkiinteistö luovutetaan täysin ilman vastiketta
- luovutusvoitto on täysin veroton. (Verohallinto 2010.)

Edellisistä voidaan siis päätellä, että mikäli metsätilalla on paljon hakkuu kypsää metsää, kannattaa sukupolvenvaihdoksen suorittamista harkita kaupalla tai lahjaluonteisella kaupalla. Kauppahinta määrittää metsävähennyspohjan määrän muodostumisen ja mitä suurempi kauppahinta, sitä suurempi on myös metsävähennykseen oikeuttavan metsäpohjan määrä.

3.9 Huojennus metsätilan sukupolvenvaihdoksessa

Maatilan sukupolvenvaihdoksessa on voimassa perintö- ja lahjaverolain mukainen huojennussäännös, jonka mukaan osa perintö- ja lahjaverosta jätetään perimättä, mikäli kaikki säännöksen edellyttämät ehdot täyttyvät. Säännös ei kuitenkaan koske pelkkää metsätilaa, vaan maatilaan liittyvää metsää, joten jätän sen käsittelemisen tässä tapauksessa vähemmälle huomiolle. (Paananen ym. 2009, 259–260; Kiviniemi & Havia 2010, 102–103.)

4 SUKUPOLVENVAIHDOKSEN TOTEUTUSVAIHTOEHDOT METSÄTILALLA

Tässä luvussa keskitytään case-tilaan, tutkimukseen johtaneeseen toimeksiantoon ja käsitellään tutkimusmenetelmät ja -aineisto sekä tutkimuksen tulokset ja johtopäätökset. Luvussa esitellään case-tila sekä tämän tutkimuksen kannalta merkittävä tilan historia sekä käsitellään toimeksiantoon johtaneet syyt. Luvussa esitellään myös sukupolvenvaihdossuunnitelma sekä vaihtoehdot sukupolvenvaihdoksen toteuttamiselle ja käydään läpi tutkimusmenetelmät sekä -aineisto. Luvun lopussa käsitellään tutkimushaastattelut ja niiden vastaukset sekä kootaan yhteen johtopäätökset haastatteluista sekä koko tutkimuksesta.

4.1 Toteutusvaihtoehdot metsätilan sukupolvenvaihdoksen suorittamisessa

Sukupolvenvaihdoksen ajankohtaisuuden lähestyessä on hyvä lähteä miettimään erilaisia vaihtoehtoja ja toteutusmuotoja sekä luoda suunnitelma jonka pohjalta eri ratkaisuja voisi helposti vertailla toisiinsa nähden sekä suunnitella vaihtoehtoja eri ratkaisujen pohjaksi. Se mikä vaihtoehto sukupolvenvaihdoksen toteutustavoista on sopiva, riippuu luopujien ja jatkajien elämäntilanteista, taloudellisesta asemasta, sun keskinäisestä dynamiikasta ja luopujien ja jatkajien omista haluista ja mieltymyksistä asian suhteen.

Haastatteluissa on lähdetty selvittämään luopujien ja jatkajien ajatuksia sukupolvenvaihdoksen toteutuksesta. Liitteessä 1 olevien teemojen pohjalta on selvitetty kyseessä olevan metsätilan hoitoon liittyviä asioita. Teemojen avulla on selvitetty luopujien ja jatkajien ajatuksia metsänhoidosta Suomessa yleisesti ja kyseessä olevan metsän osalta. On pyritty saamaan selville jatkajaehdokkaiden mahdollisuuksia jatkaa metsän hoitoa tulevaisuudessa sekä heidän aiempaa osallistumisestaan kyseisen metsän hoitoon ja kiinnostustaan metsänhoitoa kohtaan. Teemojen avulla on selvitetty myös sukupolvenvaihdoksen sekä kyseessä olevan metsän historian merkitystä sukupolvenvaihdoksen toteutuksen kannalta. Aiheet ovat olennaisia sukupol-

venvaihdoksen toteutussuunnitelman luomisen kannalta, jotta saadaan selville asiansaisten ajatuksia metsätilan hoidosta, omistamisesta ja Suomen metsänhoidon tilanteesta. Ei ole metsätaloudellisesti järkevää vaihtaa metsien omistusta henkilölle/henkilöille joilla ei ole kiinnostusta metsien hoitoon.

Vaihtoehtoina metsätilan sukupolvenvaihdokselle ennen luopujan kuolemaa ovat lahja, lahjaluonteinen kauppa ja kauppa käypään hintaan. Luopujan kuoleman jälkeiset sukupolvenvaihdos vaihtoehdot ovat perintö ja testamentti.

4.2 Case-tilan esittely

Kyseessä oleva Metsärannan metsätila on lohkaistu kahdesta tilasta, Mäki-Kahra ja Härkönen, vuonna 1946, rajantakaisten Karjalaan jääneiden asukkaiden korvauksena. Vuonna 1945 maanhankintalain perusteella perustettiin Suomeen yli 100 000 asutustilaa. Maanhankintalain mukaan maatilan, asuntontin tai kalastustilan Karjalassa omistaneille piti hankkia korvaavat tilat ja tontit sodan jälkeisten uusien rajojen sisältä (Karjalan liitto Ry 2017). Tilat joissa oli pelkkää metsää, olivat niin sanottuja kylmiä tiloja. Kylmille tiloille piti asukkaiden itse raivata pellot ja tuvan paikka. Kyseinen tila on ollut alkujaan kylmä tila. Tilalle on raivattu aikoinaan myös peltoa, joka sittemmin on uudelleen istutettu metsäksi.

Nykyiselle omistajalle, tila on siirtynyt vanhemmiltaan vuonna 2002 lahjakirjana. Tilan liikevaihto on sittemmin pääsääntöisesti ollut tappiollista, johtuen merkittävistä investoinneista, joiden oikeellisuuden myös verotarkastaja on käynyt tarkistamassa.

Perheyrittäjän toimiala on metsätalous. Tuotteisiin ja palveluihin lukeutuu pääsääntöisesti puutavaran myynti. Pääomistajia on yksi ja omistajan puoliso on pääasiallisesti hoitanut metsät ja tehnyt siihen liittyvät paperityöt ja metsänhoidolliset tehtävät. Myös pariskunnan aikuiset pojat, joita on kaksi (2) ovat olleet pienestä pitäen mukana metsänhoidossa.

4.3 Toimeksianto

Tilalla oli ongelmia aiemmassa sukupolvenvaihdoksessa ja osittain siitä syystä suvun jäsenten välit toisiinsa ovat merkittävästi kärsineet. Toimeksianto tähän työhön syntyi pyrkimyksestä välttää vastaavanlaiset erimielisyydet ja välirikot tulevilla sukupolvilla ja seuraavassa sukupolvenvaihdoksessa.

Tutkimuksessa perimmäisenä tarkoituksena on luoda Case-metsätilalle sukupolvenvaihdossuunnitelma, jota voitaisiin hyödyntää tulevassa sukupolvenvaihdostahtumassa. Toimeksianto kyseiseen tutkimukseen tuli tarpeesta saada kyseisen metsätilan sukupolvenvaihdoksen osapuolien ajatuksiin tuleva sukupolvenvaihdostahtuma ja pyrkimys luoda avointa ilmapiiriä sekä keskustelua tulevasta tapahtumasta hyvissä ajoin sekä pyrkimyksenä välttää historian toistuminen. Toimeksianton takana on ajatus ajoissa aloitetusta sukupolvenvaihdosprosessista sekä toive tulevaisuudessa suoritettavasta sopuisasta sukupolvenvaihdoksesta. Tämän tutkimuksen tarkoituksena on luoda Case-metsätilalle sukupolvenvaihdossuunnitelma sekä esitellä asianosaisille eri vaihtoehdot sukupolvenvaihdoksen suorittamisessa ja eri vaihtoehtojen verotuksellisista seuraamuksista. Tällä tutkimuksella pyritään myös herättelemään ajatuksia tulevasta sukupolvenvaihdoksesta sekä avaamaan avointa ja rakentavaa keskustelua tulevasta sukupolvenvaihdostahtumasta asianosaisten kesken.

Sukupolvenvaihdoksen toteutussuunnitelman luomisen lisäksi, tarkoituksena oli saattaa asian tärkeys ja merkityksellisyys asianosaisten mieleen, keskustelun herättely ja keskusteluyhteyden luonti sekä terminologian selkiyttäminen.

4.4 Metsätilan sukupolvenvaihdossuunnitelma

Sukupolvenvaihdos on pitkä ja tunteikas prosessi ja sen toteutukseen kannattaa varata runsaasti aikaa. Sukupolvenvaihdoksen toteuttaminen lähtee liikkeelle tarpeesta saada omaisuus siirrettyä syystä tai toisesta seuraavalle sukupolvelle. Usein, kuten tässä kyseessä olevassa tapauksessakin, tarve lähtee luopujaosapuolelta ja hänen/heidän ikääntymisestään.

Luopujan tarve. Ensimmäinen askel lähdeettäessä suunnittelemaan sukupolvenvaihdoksen toteutusta tapahtuu luopujan ajatuksissa. Luopujalle tulee tarve tai halu, mahdollisesti ikääntymisen tai sairastumisen takia, ruveta ajattelemaan omaisuuden siirtoa seuraavalle sukupolvelle. Luopujan tulee ensimmäisenä ajatella itseeseen sekä mahdollisen puolison kanssa sukupolvenvaihdoksen toteutusta ja sen aikataulua. Luopujan/luopujien tulee miettiä, ketkä olisivat potentiaalisia jatkajaehdokkaita, miksi ja kuinka asiat käytännössä järjestyisivät.

Tarpeen ilmoitus asianosaisille. Kun luopuja tai luopijat ovat saaneet asian ajateltua sekä käsiteltä itse, on aika ilmoittaa muille asianosaisille sukupolvenvaihdoksen ajankohtaisuudesta, jotta he voivat itse alkaa asiaa työstämään sekä ajattelemaan omia halujaa sekä mahdollisuuksiaan sukupolvenvaihdoksen toteutuksessa.

Jatkajaehdokkaiden mahdollisuudet ja halu. Jatkajaehdokkaiden on yhtä olennaista käsitellä asiat omassa mielessään kuin luopujienkin. Jatkajaehdokkaiden tulee miettiä omia halujaan jatkaa suvun metsien hoitoa, yhtä paljon kuin omia mahdollisuuksiaan käytännössä toteuttaa fyysisiä toimenpiteitä metsänhoidossa. Metsän omistaminen käytännössä kun on paljon muutakin kuin vuosittainen veroilmoituksen täyttö. Sen lisäksi että jatkajaehdokkaiden tulee miettiä omia halujaan sekä mahdollisuuksiaan metsänhoitoon, tulee heidän miettiä myös muita jatkajaehdokkaita, heidän mahdollisia halujaan sekä mahdollisuuksiaan metsänhoitoon.

Aiheesta keskustelu. Kun kaikki osapuolet luopuja- sekä jatkajapuolella ovat saaneet sukupolvenvaihdossuunnitelmat tietoonsa sekä tarpeeksi aikaa ajatella asioita omasta ja muiden asianosaisten näkökulmasta, tulisi kaikkien osapuolien tuoda omat ajatuksensa julki koskien tulevaa sukupolvenvaihdostapahtumaa. Asioista olisi hyvä keskustella avoimesti ja hyvässä hengessä, kuunnella ja koittaa ymmärtää kaikkien osapuolien ajatuksia ja mielipiteitä. Asioiden ajattelu sekä niistä keskustelu ja yhteisymmärrykseen pääseminen voi viedä useita vuosia ja siihen olisikin hyvä varata runsaasti aikaa.

Toteutus. Kaikilla osapuolilla voi olla omat eriävät tai yhtenäiset mielipiteet sukupolvenvaihdoksen toteutuksen suorittamisesta, lopullisen päätöksen sukupolvenvaihdoksen toteutuksesta tekee kuitenkin luopujaosapuoli. Parhaaseen lopputulok-

seen päästään, mikäli asioista keskustellaan ja sovitaan mahdollisimman yksimielisesti ja kaikkia kuunnellen. Mikäli yksimielisyyteen sukupolvenvaihdoksen toteuttamisesta ei kuitenkaan päästä, tekee lopullisen päätöksen luopujaosapuoli. Kun sitten on päästy lopulliseen päätökseen sukupolvenvaihdoksen suorittamista koskevista seikoista, kuten tulevasta omistusmuodosta, siirrytään itse toteutukseen. Toteutuksen sekä jo suunnittelun aikana on hyvä pyytää apua ja mielipiteitä asiantuntijoilta sekä asiaan tarkemmin perehtyneiltä ammattilaisilta. Apua voi kysyä metsäkeskuksesta, verottajalta, lakiammattilaisilta sekä sukupolvenvaihdoksiin perehtyneiltä virkamiehiltä.

Jaettu metsä. Tasapuolisin ratkaisu jatkajien kannalta kyseessä olevassa sukupolvenvaihdoksessa olisi molempien jatkajaehdokkaiden kesken tasan jaettu metsä. Se kuitenkin ei ole järkevää Suomen metsätalouden kannalta eikä myöskään jatkajien kannalta, metsäosuuksien tullessa niin pieniksi, että motivaatio metsien hoitoon saattaisi kärsiä. Lisäksi metsät voisi olla melko hankala jakaa tasapuolisesti puuston määrän ja lajikkeiden kannalta.

Yhteismetsä. Yhteismetsän perustaminen voisi tulla kyseeseen, mikäli metsätila olisi suuri. Kyseessä oleva metsätila on kuitenkin verrattain keskitasoa eikä yhteismetsän perustaminen pelkästään tästä metsästä olisi kaikista taloudellisin vaihtoehto. Metsä voitaisiin myös liittää jo olemassa olevaan yhteismetsään ja näin olla yhdessä osakkaina suvun metsissä. Isompaan yhteismetsään liittäminen kuitenkin saattaisi menettää suvun metsän omistamisen arvon sekä merkityksen.

Yksin tai yhdessä puolison kanssa. Tämän kokoluokan metsätilan omistaminen olisi järkevintä yksin tai yhdessä puolison kanssa. Olisi siis hyvä, jos osapuolet pääsisivät yhteisymmärryksessä ratkaisuun jossa toinen jatkajaehdokkaista ottaisi metsät haltuunsa ja toiselle annettaisiin vastaavasti muuta omaisuutta tai rahaa. Näin välttyttäisiin erimielisyyksiltä metsänhoidollisissa tapahtumissa jatkossa.

Verotusyhtymä. Verotusyhtymä tulee kyseeseen, mikäli luopuja ehtii kuolla ennen sukupolvenvaihdoksen toteutusta. Verotusyhtymä muodostetaan kuolinpesän osakkaiden kesken yhteenliittymäksi, jonka tarkoituksena on kiinteistön käyttö, viljely tai vuokraus.

Taulukkoon 5 on kerätty helposti vertailtavaan muotoon case-metsätilan kannalta järkevimät omistusmuotojen vaihtoehdot. Case-metsätilan kannalta järkevintä olisi hoitaa sukupolvenvaihdoksen toteutus luopujaosapuolen elinaikana.

Taulukko 5. Case-metsätilan omistusmuotojen vaihtoehtojen vertailu.

	Yksin tai puolison kanssa	Yhteismetsä	Verotusyhtymä
Perustaminen	Usein yksinkertaisin ja helpoin tapa omistaa ja perustaa. Perintö tai sukulaiskauppa.	Liitetään yhteismetsään. Mahdollista myös perustaa yhteismetsä. Allekirjoitetaan perustamisso-pimus. Hoitokunta hoi-taa. Ohjesäännöt.	Kuolinpesän omistusmuoto muutetaan verotusyhtymäksi. 2 tai useampi henkilö muodostaa.
Omistaminen	Yksin tai kahden puolison kanssa.	Osakkeiden mukaan yhteismetsäosuudet.	Jakosopimus. Osuudet murto-osia joita ei rajata maastoon.
Päätöksen teko	Itsenäistä. Yksinkertaista.	Äänestämällä enemmistön mukaan.	Päätöksien oltava yksimielisiä.
Kenelle sopii	Perhemetsätaloudelle. Yksityiselle metsänomistamiselle.	Metsätaloustiloille. Helppo, vaivaton ja helposti tuottava. Ammatti-maista.	Perheille pesänselvittelytilanteessa.
Verotus	Pääomatuloverotus. Säilyttää metsävähennysoikeuden.	Veroprosentti 28. Erillisen verovelvollinen. Ylijäämän osuudet verotonta tuloa. Ei luovutusvoittoveroa eikä varain-siirtoveroa. Mahdollisuus metsävähennysoikeuteen.	Pääomatuloverotus. Osuuksien suhteesta riippuen tulojen ja menojen jakaminen. Metsävähennysoikeus.

Aikataulu. Kun on päästy yhteisymmärrykseen sukupolvenvaihdoksen toteutustavasta sekä omistusjärjestelyiden suorittamisesta, tulee miettiä toteutuksen aikataulua. Kun asiat pääpiirteittäin tässä vaiheessa ovat toteutustavan sekä tulevan omistussuhteen kannalta selviä ei aikataululla luopujien iästä ja kunnosta riippuen ole kovin suurta kiirettä. Jos luopuja kuitenkin on jo tässä vaiheessa iäkäs tai hänen terveytensä on reistaillut, ei mikään enää ole sukupolvenvaihdoksen suorittamisen esteenä.

4.5 Tutkimusmenetelmät ja –aineisto

Metsätilan sukupolvenvaihdoksen vaihtoehtojen tutkiminen sekä sukupolvenvaihdoksen suunnittelu ei ole pelkkää verosuunnittelua vaan olennaisinta on löytää perheestä tai suvusta innostunut jatkaja, säilyttää perhesopu prosessin aikana sekä säilyttää metsä järkevänä kokonaisuutena myös sukupolvenvaihdoksen jälkeen (Kiviniemi & Havia 2017, 5). Ongelmana kyseessä olevassa casessa on perin Suomalainen puhumattomuuden kulttuuri. Asioita on kovin vaikea ottaa puheeksi, jotta kukaan ei pahoita mieltään. Tätä pelätessä jätetään monet asiat kokonaan käsittelemättä ja keskustelematta. Haastatteluiden, joiden teemat löytyvät liitteestä 1, avulla on pyritty avaamaan ja ehkäisemään tätä ongelmaa, sekä selvittämään paras mahdollinen ratkaisu sukupolvenvaihdoksen toteutussuunnitelma metsähoidollisesta näkökulmasta. Ongelmaksi saattaa muodostua myös se, että jatkajia on enemmän kuin yksi. Tällä tutkimuksella pyritään ehkäisemään tätä ongelmaa ja etsimään erilaisia vaihtoehtoja tilan jatkamiseksi yhdessä ja erikseen.

Tutkimusmenetelmät. Tutkimusmenetelmänä käytetään laadullista teemahaastattelua eli tapaustutkimusta, jonka avulla pyritään selvittämään tilan luopujien sekä jatkajaehdokkaitten ajatuksia, kokemuksia ja suunnitelmia tilan jatkamisesta. Metsämuuronen (2008, 16) määrittelee tapaustutkimuksen eli case studyn empiiriseksi tutkimukseksi. Hän kertoo tapaustutkimuksen luonteeseen kuuluvaksi sen, että tutkittavasta tapauksesta pyritään kokoamaan monipuolisesti ja monella tavalla tietoja.

Aineistonkeruumenetelmät. Yleisimmät aineistonkeruumenetelmät laadullisessa tutkimuksessa ovat haastattelu, jota kyseisessä tapauksessa käytettiin, kysely, havainnointi ja erilaisiin dokumentteihin perustuva tieto (Tuomi & Sarajärvi 2009, 71). Metsämuurosen (2008, 39) mukaan haastattelua voidaan pitää eräänlaisena perusmenetelmänä, joka soveltuu moneen eri tutkimustilanteeseen. Erilaisia aineistonkeruumenetelmiä voidaan käyttää eri tavoin yhdisteltynä tutkittavan ongelman ja tutkimusresurssien mukaan tai vaihtoehtoisesti myös useampaa tapaa rinnan. Nämä aineistonkeruumenetelmät eivät kuitenkaan ole pelkästään laadullisen tutkimuksen menetelmiä vaan eri menetelmiä voitaisiin käyttää tarvittaessa myös kerättäessä määrällisen tutkimuksen tutkimusaineistoa. (Tuomi & Sarajärvi, 71.) Laadullisessa tutkimuksessa aineiston litterointi on tärkeää, vaikkakin melko työlästä ja hidasta. Metsämuurosen (s. 14) mukaan litteroinnin avulla kvantitatiiviseen tutkimukseen

osallistuvien vastauksia analysoidaan sen perusteella kuinka he organisoivat puheensa tai kirjoituksensa.

Laadullinen tutkimus. Tuomen ja Sarajärven (2009, 85) mukaan laadullisella tutkimuksella ei pyritä tilastollisiin yleistyksiin. Laadullisessa tutkimuksessa pyritään kuvaamaan jotakin ilmiötä tai tapahtumaa, ymmärtämään tiettyä toimintaa tai antamaan teoreettisesti mielekäs tulkinta jollekin ilmiölle. Siksi on tärkeää, että laadullisen tutkimuksen haastatteluun valittavilla on mahdollisimman paljon kokemusta tai tietoa kyseessä olevasta aiheesta. Kyseessä olevassa tapauksessa haastateltavien valinta on melko suoraviivainen ja yksinkertainen prosessi. Aihe on henkilökohtainen pienelle joukolle ja välittömästi koskettaa vain muutamia henkilöitä. Tuomen ja Sarajärven (s. 86) mukaan haastateltavien valinnan tulisi olla tarkkaan harkittua ja tarkoitukseen sopivaa eikä satunnaisotoksia.

Tässä tapauksessa laadullinen tutkimus on parempi vaihtoehto kuin määrällinen tai tilastollinen tutkimus koska asianosaisia on vähän ja tutkimuksen tulokset ovat olennaisia vain asianosaisille ja välillisesti Suomen metsätaloudelle. Haastateltavat on rajattu kahteen luopuja osapuoleen sekä kahteen mahdolliseen jatkajaehdokkaaseen. Opinnäytetyö on toteutettu kvalitatiivisena tapaustutkimuksena ja tutkimus suoritettu puolistrukturoidulla haastattelulla.

Haastattelu. Tuomen ja Sarajärven (2009, 72) mielestä haastattelun perusidea on hyvin yksinkertainen, jos haluamme tietää mitä ihminen ajattelee tai miksi toimii niin kuin toimii, on järkevää kysyä sitä häneltä. He ovat määritelleet haastattelulla tarkoitettavan henkilökohtaista haastattelua, jossa haastatteliija esittää suulliset kysymykset ja merkitsee haastateltavan vastaukset muistiin joko kirjoittamalla tai nauhoittamalla haastattelun. Kyseisessä tapauksessa on nauhoitettu haastattelut ja tehty pieniä muistiinpanoja haastattelun aikana. Metsämuuronen (2008, 41) suosittelee puolistrukturoidun haastattelun eli teemahaastattelun käyttöä, mikäli aihe on arka, kohteena intiimit aiheet ja mikäli haastattelulla on ennalta valitut aiheet.

Kyseessä oleva aihe metsätilan sukupolvenvaihdoksesta on kaikkea näistä:

- ennalta valittu,
- asianosaisille mahdollisesti arka,
- ryhmä jota tutkimus koskee, on tiivis, pieni ja intiimi.

Tuomen ja Sarajärven (2009, 72) tutkiman mukaan haastattelu on siitä hyvä tiedonkeruumenetelmä, että se joustaa haastattelijan sekä haastateltavan tarpeiden mukaan. Heidän mielestään on hyvä, että haastattelijan on mahdollista tarvittaessa toistaa kysymys, oikaista väärinkäsityksiä, selventää ilmausten sanamuotoja ja käydä keskustelua haastateltavan kanssa. Haastattelussa on hyvä, että kysymykset voidaan esittää haastattelijan itse valitsemissa järjestyksessä.

Tärkeintä laadullisen tutkimuksen haastattelussa on Tuomen ja Sarajärven (2009, 72) mukaan saada mahdollisimman paljon tietoa halutusta asiasta. Siksi on aiheellista mahdollisuuksien mukaan antaa halutut kysymykset jo hyvissä ajoin haastateltaville, jotta he voivat tutustua kysymyksiin jo ennen varsinaista haastattelutilannetta. Sen lisäksi että on suositeltavaa antaa haastattelukysymykset haastateltaville etukäteen, tulisi myös sopia haastatteluajankohta hyvissä ajoin yhdessä haastateltavan kanssa. Haastattelun etuihin lukeutuu myös se että haastatteluun voidaan valita juuri haastateltavalle sopivimmat haastateltavat ja nämä harvemmin kieltäytyvät myöskään haastatteluaineiston käytöstä tutkimuksessa. (Tuomi & Sarajärvi, 72–73.)

Tutkimushaastattelu. Ruusuvuori ja Tiittula (2005, 22) toteavat tutkimushaastattelun itsessään olevan pohjimmiltaan hyvin samalla tavoin rakennettua kuin muutkin arjessa käytävät keskustelut. Heidän mukaansa arkikeskustelussa keskustelijoiden keskinäinen luottamus perustuu siihen, että kaikki keskustelijat noudattavat tiettyjä ääneen lausumattomia sääntöjä. Esimerkiksi kaikki ymmärtävät koska on sopivaa ottaa puheenvuoro ja millaista toimintaa puheenvuoron ottaminen edellyttää edeltävältä puheenvuorolta, esim. kysymystä seuraa vastaus. Keskustelun rakenne muodostuu näistä säännöistä, oli sitten kyse arkikeskustelusta tai tutkimuskeskustelusta. Ruusuvuori ja Tiittula (s. 22) kuitenkin korostavat että tutkimushaastattelussa osallistujilla on erityiset roolit ja haastattelulla erityinen tarkoitus. Tutkijan tulee Ruusuvuoren ja Tiittulan (s. 22–23) mukaan pitää koko haastattelun ajan mielessään että tutkimuksella on aina jokin päämäärä ja tavoite.

Teemahaastattelu. Tuomi ja Sarajärvi (2009, 75) ovat sitä mieltä, että teemahaastattelu eli puolistrukturoitu haastattelu on avoimuudessaan lähellä syvähaastattelua. Tehdessä teemahaastattelua tulee edetä etukäteen valittujen teemojen ja niihin liit-

tyvien tarkentavien kysymysten varassa. Teemahaastattelussa korostetaan Tuomen ja Sarajärven mielestä ihmisten tulkintoja, näkemyksiä, merkityksiä sekä sitä kuinka merkitykset syntyvät vuorovaikutuksessa. Tuomi ja Sarajärvi (s. 75) korostavat että teemahaastattelussa ei voida kysellä mitä tahansa, vaan siinä pyritään löytämään merkityksellisiä vastauksia tutkimuksen tarkoituksen ja ongelma-asettelun tai tutkimustehtävän mukaisesti. Vaikka haastattelulla saadaan spesifimmät tiedot liittyen kyseessä olevaan aiheeseen, ei se ihan joka tapauksessa ole kaikista kannattavin tapa kerätä tietoa halutusta aiheesta.

Aineiston käsittely. Kun haastattelu on tehty, on aineiston käsittelyn vuoro. Haastattelut tulee litteroida eli kirjoittaa puhtaaksi mahdollisimman nopeasti haastattelun jälkeen, jotta haastattelu on tuoreessa muistissa. Litteroinnin jälkeen tulee vastauksia tutkia, tarkastella ja analysoida ajan kanssa ja tehdä tulkinnat haastattelujen pohjalta. Metsämuuronen (2008, 48) korostaa että tutkimusaineisto tulee olla sellaisessa muodossa, että sen perusteella voidaan tehdyt johtopäätökset irrottaa yksittäisistä henkilöistä, tapahtumista ja lausumista ja siirtää yleiselle käsitteelliselle tasolle.

Tutkimuksen toteutus. Tutkimus suoritettiin teorian pohjalta luotuna kvalitatiivisena tapaustutkimuksena. Teoriaosiossa selvitettiin eri mahdollisuudet sukupolvenvaihdoksen toteutusvaihtoehdoille ja toteutusmuodoille. Haastatteluissa otettiin huomioon jatkajaehdokkaiden halut sekä mahdollisuudet metsän hoitoon tulevaisuudessa sekä aiemmin. Haastatteluissa käsiteltiin aiheita metsänhoidosta sekä jatkajien mahdollisuuksista ja kiinnostuksesta metsänhoitoa kohtaan.

Tutkimuksessa käytettiin useita kirjoitettuja lähteitä sekä verkkolähteitä. Tutkimuksen suorittaja osallistui myös metsäverotukseen liittyvään koulutukseen ja sai sieltä erilaisia ajatuksia tutkimuksen suorittamiseen. Koko tutkimusaineisto oli tallennettuna useaan eri kohteeseen, tietokoneelle, ulkoiselle kiintolevyille sekä sähköpostiin.

Tutkimushaastattelu suoritettiin teemahaastatteluiden muodossa. Kaikki haastateltavat haastateltiin samana päivänä sekä samoilla teemoilla. Haastattelut nauhoitettiin ja nauhoitukset suoritettiin puhelimen nauhurilla ja tallennettiin puhelimen muistikortille, tietokoneelle sekä ulkoiselle kiintolevyille. Nauhoitukset kestivät noin kymmenen minuuttia per haastattelu. Nauhoituksiin oli helppo palata ja niitä oli helppo

kuunnella uudelleen ja uudelleen. Haastattelut litteroitiin heti seuraavana päivänä niiden ollessa haastateltavalla vielä tuoreessa muistissa. Haastatteluaineiston pohjalta tullut tieto lisättiin opinnäytteeseen myös hyvin pian haastatteluiden suorittamisen sekä litteroinnin jälkeen.

4.6 Haastattelut

Haastattelut suoritettiin 31.12.2017, kaikille haastateltaville yksitellen. Haastattelut nauhoitettiin ja nauhoitukset litteroitiin kaikki heti seuraavana päivänä, haastatteluiden ollessa vielä haastattelijalla tuoreessa muistissa. Haastateltavia oli neljä (4), kaksi luopujaa ja kaksi mahdollista jatkajaa.

Haastateltavista toinen mahdollinen jatkajaosapuoli asuu n. 70 kilometrin päässä metsätilasta ja toinen mahdollinen jatkajaosapuoli on rakentanut omakotitalon metsätilan läheisyyteen vuonna 2013.

Kaikki haastattelut suoritettiin saman rungon pohjalta, samoilla kysymyksillä. Haastattelu suoritettiin puolistrukturoituna teemahaastatteluna jossa kysymykset antavat suuntaa ja haastatelluilla on sana vapaa annetun aiheen tiimoilta.

Metsät Suomessa. Ensimmäisenä tutkimuksen kannalta olennaista oli tietää haastateltavien ajatuksia yleisesti metsistä, Suomen metsätaloudesta, metsän hoidosta Suomessa sekä haastateltavan omista kyvyistä ja taidoista metsänhoidossa.

Toinen luopujaosapuolista (Haastateltava 1) totesi olevansa kykenemätön ja halutonkin hoitamaan ja osallistumaan metsän hoitoon. Toinen luopujista (Haastateltava 4) piti omia kykyjään metsänhoitajana kohtalaisena, mutta totesi kuitenkin parannettavaa ja opittavaakin olevan vielä paljon. Toinen mahdollisista jatkajista (Haastateltava 2) piti omia taitojaan ja kykyjään jonkunlaisina ja sanoi omissa taidoissa olevan perittyä tietoa ja opittuja taitoja. Kun toinen mahdollisista jatkajista (Haastateltava 3) piti omia kykyjään ja taitojaan rajallisina, mutta totesi että tietoa aina saa opiskelemalla ja tekemällä oppii. Kaikki pitivät kuitenkin Suomen metsiä tärkeinä ja metsänhoitoa Suomessa vähintään kohtalaisena.

Oma suhde metsään. Seuraavaksi sukupolvenvaihdon toteuttamisen sekä tämän tutkimuksen kannalta, oli olennaista tietää haastateltavien ajatuksia ja tunteita metsistä ja siksi selvitettiin heidän omaa suhdettaan metsään ja sen merkitystä itselle yleisesti ja tämä kyseisen metsän osalta. Asianosaisten suhde metsään sekä ajatukset metsästä osat tutkimuksen kannalta olennaisia jotta saataisiin tietää ovatko asianosaiset kiinnostuneita metsästä.

Toinen luopuja (Haastateltava 1) osapuoli piti metsiä itselleen tärkeinä ja merkityksellisinä mutta ei tätä kyseistä metsää yhtään merkityksellisempänä tai erityisempänä kuin muitakaan metsiä. Toinen luopuja (Haastateltava 4) piti metsää hyvänä harrastuksena ja mukavana paikkana viettää aikaa sekä terveydellisesti tärkeänä ja totesi verenpaineen laskevan mennessään metsään. Kyseiseen metsään on hän luonut vuosien aikana kiintymyssuhteen, kun on paljon siellä aikaa viettänyt ja töitä sen eteen tehnyt sekä nähnyt miten metsä on muuttunut. Toinen mahdollisista jatkajista (Haastateltava 2) pitää metsää osana suomea ja on huolissaan metsätalouden teollistumisesta ja metsävarantojen loppuun kuluttamisesta. Pitää siis metsiä merkittävänä ja olennaisena osana suomea ja suomen luontoa. Kyseisellä metsällä totesi olevan jonkunlainen tunnearvo sen historian ja siellä vietetyn ajan vuoksi mutta ei pidä itse metsää ja maata kovin kummoisena metsämaana kuten ei näillä leveyksillä yleensääkään. Toinen jatkajista (Haastateltava 3) pitää metsää tärkeänä osana suomea ja sen taloutta sekä ihmisten hyvinvointia ja virkistystä edistävänä. Kyseinen metsä merkitsee hänelle henkilökohtaisesti pääasiassa historiaa ja rahallista arvoa eikä suurta tulovaatimusta hän ei osaa metsälle asettaa.

Sukupolvenvaihdos. Seuraavaksi keskustelu siirtyi itse sukupolvenvaihdokseen ja sen merkitykseen yleisesti ja tässä kyseisessä sukupolvenvaihdostapahtumassa.

Kaikki haastateltavat olivat yhtä mieltä, että sukupolvenvaihdos on tärkeä ja merkittävä tapahtuma siihen osallistuville henkilöille ja siinä kyseessä oleville metsille. Ja kaikkien mielestä on tärkeää, että sukupolvenvaihdokset suoritetaan ajallaan ja että metsien hoitoa jatketaan eikä jätetä metsiä oman onnensa nojaan. Tässä kyseisessä sukupolvenvaihdostapatumassa kaikki toivoivat ensisijaisesti että se saataisiin hoidettua sovussa ja hyvässä yhteisymmärryksessä ja otettaisiin kaikki osapuo-

let huomioon sitä suunniteltaessa ja toteutettaessa. Molemmat jatkajaehdokkaat toteavat että asiasta pitäisi puhua yhdessä enemmän, vaikka luopujat kuitenkin loppupeleissä päätöksen metsätilan jatkosta tekevät.

Metsän historia. Kyseisessä tapauksessa metsän sekä sen omistamisen historia, on olennainen osa sukupolvenvaihdoksen toteutuksen onnistumista ja siksi oli tärkeää selvittää asianosaisten mielipiteet koskien metsän historiaa.

Toinen luopuja (Haastateltava 1) toteaa historian olevan jollain tasolla merkityksellinen mutta ei pidä sitä kuitenkaan samalla lailla merkityksellisenä kuin jos metsä olisi ollut useamman sukupolven ajan saman suvun omistuksessa. Kokee että nämä metsäpalstat nyt vain sattuivat hänen suvulleen aikoinaan ja jos olisimme saaneet pitää Karjalan ja metsät siellä Karjalassa olisi asia eri. Toinen luopuja (Haastateltava 4) pitää metsän historiaa tärkeänä ja merkityksellisenä että edelliset luopujat ovat sieltä saaneet lisätuloja ja harmittelee kuinka jälkipolvet ovat päästäneet metsät re-tuperälle hoidon kanssa ja osa metsistä on mennyt huonoksi sen takia. Molemmat jatkajaehdokkaat pitivät metsän historiaa merkittävänä ja sen arvoa korvaamattomana sodan vuoksi, vaikkakin totesivat kuitenkin metsän olevan suhteessa melko arvotonta tänä päivänä.

Metsänhoito tulevaisuudessa. Sukupolvenvaihdoksen toteutuksen kannalta on olennaista tietää, mitä asianosaiset ajattelevat tulevaisuuden metsänhoidosta yleisesti Suomessa sekä kyseisen metsän osalta, jotta saadaan selville asianosaisten ajatukset metsänhoidosta. Metsänhoitaminen on kuitenkin olennainen osa metsän omistamista.

Toinen luopujista (Haastateltava 1) toivoi metsänhoidon jatkuvan entisellään. Toinen luopuja (Haastateltava 4) oli sitä mieltä, että metsänhoidon merkitys yleisesti tulee tulevaisuudessa kasvamaan ja sitä tullaan valvomaan valtion taholta entistä tiukemmin. Kyseisen metsän osalta totesi metsänhoidon jatkuvan vähintään samantyyppisenä kuin tähänkin asti. Toinen jatkajaehdokkaas (Haastateltava 2) pelkää metsänhoidon heikkenevän tulevaisuudessa siltä osin, että metsiä tullaan kuormittamaan enemmän kuin mitä ne tuottavat. Kyseisen metsän osalta korosti metsän hoidon jatkuvuuden tärkeyttä ja jatkuvan kasvatuksen periaatteen merkitystä. Toinen jatkajaehdokkaas (Haastateltava 3) on sitä mieltä, että tulevaisuudessa metsänhoito tulee

olemaan entistä kannattamattomampaa ja kannattamattomampaa ja kaikki metsästä saatava raha menee takaisin metsään erilaisina investointeina. Kyseisen metsän osalta toivoi oman työpanoksensa kasvattamista metsän hoitoon tulevaisuudessa.

Oma panos metsähoitossa. Sukupolvenvaihdoksen kannalta on myös olennaista tietää, kuinka metsähoito on järjestetty aikaisempina lähivuosina jotta saadaan näkemys asianosaisten panoksesta sekä mahdollisesti kiinnostuksesta metsänhoitoon.

Toinen luopujista (Haastateltava 1) myönsi reilusti olleensa metsänhoitossa aina pääasiassa taustajoukoissa, joten ei kokenut antaneensa työpanosta metsän eteen. Toinen luopujista (Haastateltava 4) sanoi viettäneensä keskimääräistä enemmän aikaa kyseisessä metsässä ja tehneensä paljon sen eteen. Toinen jatkajaehdokkaista (Haastateltava 2) piti omaa panostaa kyseisen metsän osalta merkittävänä viimeisen viiden vuoden aikana, kun toinen jatkajaehdokkaista (Haastateltava 3) totesi oman panostuksensa viimeisen viiden vuoden aikana olleen melko marginaalinen ajan puutteen vuoksi. Toivoi kuitenkin, että pystyisi enemmän aikaa metsässä tulevaisuudessa viettämään, koska kokee sen hyvin terapeuttiseksi ja hyväksi hyötyliikunnaksi.

Kyseisen metsän hoidon tulevaisuus. Kun tiedetään, kuinka metsänhoito on järjestetty menneinä vuosina, on hyvä kysyä asianosaisten mielipiteitä myös metsänhoitosta ja sen järjestämisestä tulevaisuudessa.

Kaikki haastateltavat olivat pääasiassa sitä mieltä, että metsä hoidetaan vielä viiden vuoden päästä kuten nytkin ja suurimmalla osalla haastateltavista ei ollut näkemystä kymmenen vuoden päähän. Ainoastaan toinen jatkajaehdokkaista (Haastateltava 2) oli sitä mieltä, että sukupolvenvaihdos tulisi olla ajankohtainen asia kymmenen vuoden kuluttua, se tulisi olla menossa tai vähintäänkin jo hyvin suunniteltu.

Metsien tulevaisuus. Kyseisen metsän tulevaisuuden näkymistä tiedustellessa toinen luopuja (Haastateltava 1) ei ottanut kantaa suuntaan eikä toiseen ja toinen (Haastateltava 4) pelkää metsien joutuvan kiinteistöveron alaisuuteen ja näin ollen metsien arvon laskevan ihmisten halutessa metsistään eroon. Toinen jatkajaehdok-

kaista (Haastateltava 2) näki kyseisen metsän tulevaisuuden aiempaa valoisampana kaluston ollessa hyvä ja investoinnit tehtynä muutamaksi vuodeksi eteenpäin. Odottaa metsän tuoton paranevan tulevaisuudessa. Toisella jatkajalla (Haastateltava 3) ei ollut merkittäviä näkemyksiä kyseisen metsän tulevaisuudesta, koki olevansa melko tiedoton metsän nykytilanteesta ja näin ollen myös tulevaisuuden tarpeista.

Metsän myyminen. Mikäli sukupolvenvaihdoksessa ei päästäisi sopuisaan loppuratkaisuun, on olennaista tietää mitä asianosaiset ajattelevat metsän myymisestä kokonaan.

Toinen luopujista (Haastateltava 1) piti metsän myyntiä vaihtoehtona, mikäli muita vaihtoehtoja ei saada toteutettua. Ja toinen luopuja (Haastateltava 4) koki että mikäli kyseisen metsän läpi saataisiin rakennettua tie, metsän arvo nousisi ja nostaisi myyntihintaa ja näin ollen tehty investointi toisi myös rahan takaisin. Jatkajaehdokkaista toinen (Haastateltava 2) oli sitä mieltä, että mieluummin ei myytäisi, mutta jos ei muitakaan vaihtoehtoja olisi, niin sitten myyntikin on vaihtoehto. Ja toinen jatkajaehdokkaista (Haastateltava 3) piti metsän myyntiä erittäin varteenotettavana vaihtoehtona sukupolvenvaihdoksen toteuttamisen näkökulmasta. Totesi rahan olevan helpompaa jakaa kuin metsän.

Muita ajatuksia sukupolvenvaihdoksesta. Haastatteluiden päätteeksi oli sana vapaa sukupolvenvaihdokseen liittyen.

Toinen luopujista (Haastateltava 1) ei osannut varsinaisesti vielä ilmaista omia ajatuksiaan sukupolvenvaihdostapahtumasta ja toivoi asioiden kehittyvän ja kypsyvän omalla ajallaan ja painollaan, mutta kuitenkin kaikkia osapuolia tyydyttävään ratkaisuun pyritään pääsemään. Kun toinen luopujista (Haastateltava 4) kokee sukupolvenvaihdoksen olevan pakollinen tapahtuma tulevaisuudessa, joka on riippuvainen monista asioista ja eri tekijöistä. Pitää myyntiä ja rahojen sijoitusta muuhun hyvänä vaihtoehtona. Jatkajaehdokkaat toivoivat enemmän keskustelua aiheesta ja lopulta sopuisaa ratkaisua tilanteeseen.

4.7 Johtopäätökset

Sukupolvenvaihdoksen toteutussuunnitelman laatimisen suunnittelu lähti liikkeelle tarpeesta luoda metsätilalle sukupolvenvaihdossuunnitelma. Tarve ja asian tärkeys korostuivat haastatteluiden ja toimeksiannon jälkeen, kun selvisi metsätilan historia sekä aiemman sukupolvenvaihdoksen suorittamisen epäonnistuminen. Suunnitelmaa lähdettiin luomaan sen pohjalta, että vältettäisiin mahdollisimman suurella todennäköisyydellä historian toistuminen sukupolvenvaihdoksen toteutuksessa, sekä toteutuksen suunnittelussa.

Johtopäätökset haastatteluista. Haastatteluiden pääasiallisena tarkoituksena oli selvittää luopujien sekä jatkajaehdokkaiden ajatuksia metsänhoidosta nyt sekä tulevaisuudessa, sukupolvenvaihdoksen toteutuksesta sekä toiveista sen suhteen. Tarkoituksena oli antaa luopujille sekä jatkajaehdokkailla aiheita ajatella tulevaa sukupolvenvaihdostapahtumaa sekä siitä aiheutuvia muutoksia suvun dynamiikassa ja tulevaisuudessa. Nykyisillä omistajilla ei ollut varsinaista suunnitelmaa jatkajasta tai jatkumisesta. Mutta kävi ilmi, että sovussa pyritään jatko järjestämään, että molemmat pojat osansa sukupolvenvaihdoksessa saavat. Haastattellessa kävi ilmi, että sukupolvenvaihdoksen teknisiä toteuttamistapoja ei ollut sen suuremmin vielä pohdittu ja mahdollisesti ulkopuolisen ammattilaisen apuja ja palveluita aiotaan käyttää sukupolvenvaihdosta toteutettaessa. Haastattellessani asianosaisia kävi myös selkeästi ilmi, että mahdolliset kulut ja menot metsänhoidon siirtämisestä otetaan metsästä, jotta kukaan ei joudu itse omaa kuvettaan kaivamaan tai pankista hakemaan rahoitusta. Ei ole tarkoitus, että tämä sukupolvenvaihdos aiheuttaisi suurempia menoja jatkajille tai jatkajalle.

Johtopäätöksenä haastatteluista voidaan todeta, että kaikki osapuolet eivät ole vielä ajatelleet sukupolvenvaihdosta kovin syvällisesti eivätkä miettineet tapahtumaa itsessään sen tarkemmin. Tämän sukupolvenvaihdoksen vaihtoehtojen kartoituksen ajattelisi antavan kaikille osapuolille ajattelemisen aiheita ja sitä myötä lisäävän keskustelua sekä mielenkiintoa aiheita kohtaan. Kaikki osapuolet ovat samaa mieltä siitä että sukupolvenvaihdoksen jälkeenkin tulisi kaikkien välit keskenään pysyä entisellään, eli kaikki haluavat sukupolvenvaihdoksen hoitaa sopuisasti. Kaikki osapuolet pitävät myös metsien hoitoa Suomessa merkittävänä asiana ja haluavat kantaa oman vastuunsa jatkuvan metsänhoidon periaatteen ylläpitämisessä.

Haastatteluiden aikana kävi ilmi, että myöskään metsän pois myynti ei ole pois suljettu vaihtoehto, vaikkakin se on vaihtoehtoista loppu päässä. Myyntiä harkitaan siinä tapauksessa, mikäli muulla tavoin ei sopuun ja yhteisymmärrykseen asioista päästä. Myyntiä pidettiin ehkä helpoimpana tapana jakaa tilaa sekä perintöä sen ajan koittaessa.

Johtopäätökset tutkimuksesta. Sukupolvenvaihdos on aina tunteita herättävä ja merkittävä tapahtuma siihen osallisina oleville. Sukupolvenvaihdosprosessi on hyvin laaja-alainen ja moniselitteinen asia. Tästä johtuen yksiselitteistä ratkaisua sukupolvenvaihdoksen suorittamiselle ei voida antaa. Kyseisessä tapauksessa oman erityispiirteensä vaihtoehtoihin oikea aikaiselle ja varhaiselle tutkimiselle luo tilan historia ja pyrkimys ehkäistä historian toistuminen. Kyseisessä tapauksessa merkittävimäksi osaksi sukupolvenvaihdosprosessia haastatteluiden ja toimeksiannon pohjalta nousivat tasapuolisuus, sopu ja sovun säilyminen sukupolvenvaihdosprosessin jälkeen.

5 YHTEENVETO

Suomessa on suuri määrä ikääntyviä metsänomistajia. Suurin osa yksityisten ihmisten omistuksessa olevista metsistä vaihtavat omistajaa suvun sisäisesti perintönä, lahjoina tai kaupalla. Ajoissa aloitettu sukupolvenvaihdokseen tutustuminen, toteutuksen suunnittelu sekä toteutus ennalta ehkäisevät metsätilojen pienenemistä sekä erimielisyyksiä sukupolvenvaihdoksen toteutuksessa. Olisi suotavaa, että metsätilat vaihtaisivat omistusta jo ennen perinnönjakoa jotta välttyttäisiin perinnön osittamiselta ja näin metsien pirstaloitumiselta. Tavoitteena tällä työllä oli luoda kyseessä olevalle metsätilalle sukupolvenvaihdoksen toteutussuunnitelma.

Teoriaosassa käsiteltiin sukupolvenvaihdoksen eri vaihtoehdot luopujan elinaikana sekä hänen kuolemansa jälkeen. Ei ole suositeltavaa jättää sukupolvenvaihdoksen toteutusta odottamaan perinnönjakoa ja siitä syystä sukupolvenvaihdossuunnitelman tekeminen hyvissä ajoin on merkittävä osa Suomen metsätalouden jatkuvuuden takaamista.

Kyseessä olevan case-metsätilan historia sekä aiemmat sukupolvenvaihdokset vaikuttavat olennaisesti tulevan sukupolvenvaihdoksen suunnitteluun sekä toteutukseen. Sukupolvenvaihdos on aina tunteita herättävä, merkittävä ja kaikkien sukupolvenvaihdoksessa osallisina olevien sekä heidän perheidensä elämään jollain tasolla vaikuttava asia. Tässä tapauksessa erityisen lisäarvon ajoissa suoritettavalle sukupolvenvaihdoksen suunnittelulle antaa aiemmin suoritettu sukupolvenvaihdos, joka aiheutti sukulaisten välien rikkoontumisen. Metsätilan sukupolvenvaihdoksen ollessa kaikille siinä osallisina oleville kiistämättä merkittävä asia, tulisi sen toteutuksen eri vaihtoehtoihin tutustua rauhassa, ajan kanssa, yhdessä ja erikseen. Sukupolvenvaihdokseen ei ole mitään yhtä kaavaa jolla kaikki sukupolvenvaihdokset suoritettaisiin vaan jokainen sukupolvenvaihdos on oma yksilöllinen tapahtumansa. Sukupolvenvaihdoksen toteuttamistapoja ja mielipiteitä niiden suorittamisesta on lähes yhtä paljon kuin on sukupolvenvaihdoksessa osallisia. Siksi avoin keskustelu sukupolvenvaihdoksen suorittamisesta ja sen seurauksista on erittäin tärkeä ja olennainen osa sukupolvenvaihdosta sekä sen onnistunutta läpivientiä.

Merkittävin asia sukupolvenvaihdoksessa ei ole veroseuraamusten minimointi tai se kuka metsät ja omaisuuden omistaa sukupolvenvaihdoksen jälkeen, vaan kaikkien osapuolien hyvä ja sopuisa mieli ja yhteiselo sukupolvenvaihdoksen toteutuksen jälkeen. Paras lopputulos saadaan kaikkien osapuolien tasapuolisella huomiolla otolla sekä mielipiteiden puolueettomalla kuuntelulla. Myös mahdollisten jatka- ja ehdokkaiden on tuotava oma mielipiteensä ja kantansa selkeästi esille hyvissä ajoin ennen sukupolvenvaihdoksen suorittamista.

Tutkimuksen tavoitteena oli luoda case-metsätilalle sukupolvenvaihdoksen toteutussuunnitelma. Aihetta lähdettiin lähestymään tutkimalla eri vaihtoehtoja sukupolvenvaihdoksen suorittamiseksi, vertailemalla niitä toisiinsa nähden sekä haastatteleamalla asianosaisia metsien hoidosta ja omista mahdollisuuksistaan metsien hoitamiseen tulevaisuudessa. Sukupolvenvaihdoksen toteuttamisen kannalta on olennaista selvittää metsien hoitamisen kannalta järkevimät vaihtoehdot. Sukupolvenvaihdos on monisyinen ja vaikeaselkoinen tapahtumien ketju. Yksiselitteistä ja toinen toisensa poissulkevaa ratkaisua ei voida asianosaisille antaa. Asianosaisten on itse tehtävä lopulliset päätökset sukupolvenvaihdoksen suorittamisesta, saatujen tietojen perusteella.

Metsätilan sukupolvenvaihdoksen toteutussuunnitelma on olennainen osa metsätilan elinkaarta ja metsänhoidon jatkuvuutta. Sukupolvenvaihdoksien oikea aikainen suunnittelu ja toteutus ovat olennaisia myös Suomen metsätalouden kannalta nyt ja erityisesti tulevaisuudessa, osana metsätilojen koon pienenemisen ehkäisyä.

Jatkotutkimuksien mahdollisia aiheita voisi olla sukupolvenvaihdossuunnitelman toteutuksen täytäntöönpano kyseessä olevalle tilalle, sekä vertailu metsätilan omistuksesta yksin tai yhdessä sisaruksen kanssa.

LÄHTEET

- Aho, V. 2016. Metsätilan sukupolvenvaihdos: Case Korpelan metsätila. [Verkkójulkaisu]. Seinäjoki: Seinäjoen ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. [Viitattu 17.9.2017]. Saatavana: www.urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201605198766
- Havia, P. 2012. Yhteismetsä. Hämeenlinna: Metsäkustannus.
- Hukkanen, V. 2009. Metsäomistajan verokirja. Helsinki: Verotieto.
- Hyytiäinen, K, Hannelius, S. & Salminen, O. 21.9.2007. Yksityismetsien arvo tuototarvolaskelmien ja markkina-arvojen mukaan. [Verkkójulkaisu.] Vantaa: Metsäntutkimuslaitos. [Viitattu 23.2.2018.] Saatavana: http://www.maanmittaustieteidenseura.fi/maanmittaus/2007_2_hyytiainen_etal.pdf
- Hänninen, H, & Leppänen, J. 2016. Metsämarkkinoiden aktivointi. [Verkkójulkaisu.] Helsinki: Luonnonvarakeskus. [Viitattu 22.2.2018.] Saatavana: https://jukuri.luke.fi/bitstream/handle/10024/534907/luke-luobio_23_2016.pdf?sequence=1
- Junttila, R. 2013. Metsätilan sukupolvenvaihdos. [Verkkójulkaisu]. Turku: Turun ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. [Viitattu 26.9.2017]. Saatavana: <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2013052710905>
- Karjalan liitto Ry. [Verkkosivu.] Helsinki. [Viitattu 5.11.2017.] Saatavana: <https://www.karjalanliitto.fi/karjala-ja-karjalaisuus/siirtokarjalaisuus/asutustoiminta/siirtovaki.html>
- Kiviniemi, M. & Havia, P. 2010. Perintömetsä: sukupolvenvaihdos ja yhteisomistus. 3. uud.p. Hämeenlinna: Metsäkustannus.
- Kiviniemi, M. 2011. Näin se on. Metsänomistajan lakiopas. Porvoo: Metsäkustannus.
- Kiviranta, E. 2002. Metsäverotus. Vantaa: WSOY.
- Kärkkäinen, M. 2010. Metsieni kirja. Hämeenlinna: Metsäkustannus Oy.
- L 12.7.1940/378. Perintö- ja lahjaverolaki.
- L 30.12.1992/1535. Tuloverolaki.
- L 14.2.2003/109. Yhteismetsälaki.

- Lakari, T. 2014. Yritystoiminnan lopettaminen ja sukupolvenvaihdos. 6. uud. painos. Vantaa: Hansaprint Direct Oy.
- Lindholm, T. 2015. Lahjaverokirja. 13. uud. painos. Vantaa: Hansaprint Direct Oy.
- Luonnonvarakeskus. 2013. Euroopan metsäisin maa. [Verkkajulkaisu.] Metla. [Viitattu 15.2.2018.] Saatavana: <http://www.metla.fi/suomen-metsat/>
- Metsäkeskus. 2016. Metsätilan omistus- ja hallintamuodot. [Verkkajulkaisu.] Metsäkeskus. [Viitattu 20.3.2018.] Saatavana: <https://www.metsakeskus.fi/metsatilan-omistus-ja-hallintamuodot>
- Metsämuuronen, J. 2008. Laadullisen tutkimuksen perusteet. Metodologia-sarja 4. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino.
- Metsäyhdistys 2016. Metsänomistus 08.01.2016. [Verkkosivusto]. Suomen metsäyhdistys. [Viitattu 06.11.2017]. Saatavana: <https://www.smy.fi/forest-fi/metsatietopaketti/metsanomistus/>
- Paananen, R, Uotila, E. & Liljeroos, H. & Tilli, T. 2009. Metsän arvo: arvon määrittäminen, kannattavuus, sijoitus, verotus, metsätilan kauppa. Hämeenlinna: Metsäkustannus.
- Puuntuottaja, P. 29.11.2015. Metsätilan sukupolvenvaihdoksen vaihtoehdot. [Verkkokorttikeli.] [Viitattu 22.2.2018.9.] Saatavana: <http://www.puuntuottaja.com/metsatilan-sukupolvenvaihdoksen-vaihtoehdot/>
- Rantala, S. 2016. Uuden metsänomistajan kirja. 3. uud. p. Helsinki: Metsäkustannus Oy.
- Rehn, O. 2008. Perintö, Lahja ja Verotus, johdatus verosuunnitteluun. Helsinki: Schildts Kustannus Oy.
- Ruusuvuori, J. & Tiittula, L. 2005. Haastattelu tutkimus, tilanteet ja vuorovaikutus. Tampere: Osuuskunta Vastapaino.
- Seppälä, A. 2012. Metsätilan sukupolvenvaihdoksen suunnittelu. [Verkkajulkaisu.] Kerava: Laurea-ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. [Viitattu 9.2.2018.] Saatavana: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/46310/Seppala_Anika.pdf?sequence=1
- Sipilä, T. 3.11.2016. Yhtiöittämisellä verohyötyä. [Verkkajulkaisu.] Tampere: MTK. [Viitattu 23.2.2018.] Saatavana: https://www.mtk.fi/ajankohtaista/tiedotteet/tiedotteet_2016/marraskuu/fi_FI/yhtiöittämisella_verohyoty/

- Suomen metsäkeskus. 2016a. [Verkkajulkaisu.] Metsäkeskus. [Viitattu 5.1.2018.] Saatavana: <https://www.metsakeskus.fi/arvonlisaverotus>
- Suomen metsäkeskus. 2016b. [Verkkajulkaisu.] Metsäkeskus. [Viitattu 28.1.2018.] Saatavana: <https://www.metsakeskus.fi/metsatilan-omistajanvaihdos-kauppana>
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisältöanalyysi. Vantaa: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- UPM. 6/2016. Opas uudelle metsänomistajalle. [Verkkajulkaisu.] [Viitattu: 25.2.2018.] Saatavana: http://www.uusimetsanomistaja.fi/SiteAssets/Uuden-metsanomistajan-opas/UPM_opas_uudelle_metsanomistajalle.pdf
- Vaara, K. 20.3.2017. Maatiloille veroporkkana osakeyhtiöittämisestä – hyötyä erityisesti isoille tiloille. [Verkkajulkaisu.] Maatalousyrittäjät. [Viitattu 23.2.2018.] Saatavana: <https://yle.fi/uutiset/3-9515853>
- Verohallinto. 2010. Metsävähennys. [Verkkosivu.] Verohallinto. [Viitattu 3.2.2018.] Saatavana: <https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/omaisuus/metsa/metsavahennys/>
- Verohallinto. 2016a. Hallintaoikeuden pidättäminen lahjaverotuksessa. [Verkkosivu.] [Viitattu 20.3.2018.] Saatavana: https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/omaisuus/lahja/hallintaoikeuden_pidattaminen_lahjavero/
- Verohallinto. 2016b. Varojen arvostaminen perintö- ja lahjaverotuksessa. [Verkkajulkaisu.] [Viitattu 20.3.2018.] Saatavana: <https://www.vero.fi/contentassets/2507c45781c248ae9474255d9d315160/varojen-arvostaminen-perinto%C3%B6--ja-lahjaverotuksessa-ohje-vuodelle-2018.pdf>
- Verohallinto. 2017a. Lahjaveron määrä. [Verkkosivu.] [Viitattu 3.2.2018.] Saatavana: https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/omaisuus/lahja/lahjaveron_maar/
- Verohallinto. 2017b. Perintö. [Verkkosivu.] [Viitattu 22.1.2018.] Saatavana: <https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/omaisuus/perinto/>
- Verohallinto. 2017c. Omaisen kuolema. [Verkkosivu.] [Viitattu 20.3.2018.] Saatavana: https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/omaisuus/perinto/omaisen_kuolema/
- Veronmaksajat. 22.12.2016. Perintövero: veroasteikot ja -luokat. [Verkkosivu.] Veronmaksajat.fi. [Viitattu 1.2.2018.] Saatavana: <https://www.veronmaksajat.fi/Perinto-ja-lahja/Perintovero/>
- Veronmaksajat. 14.12.2017. Veroprosentit 2018. [Verkkosivu.] Veronmaksajat.fi. [Viitattu 30.12.2017.] Saatavana: <https://www.veronmaksajat.fi/Palkka-ja-elake/Veroprosentit/veroprosentit-2018/>

Väre, M. 7/2007. Determinants of farmer retirement and farm succession in Finland. [Verkkójulkaisu.] [Viitattu 25.2.2018.] Saatavana: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-487-081-8>

Haastatellut

Haastateltava 1. 2017. (Metsätilan pääomistaja). Haastattelu 31.12.2017.

Haastateltava 2. 2017. (Metsätilan nuorempi jatkajaehdokka). Haastattelu 31.12.2017.

Haastateltava 3. 2017. (Metsätilan vanhempi jatkajaehdokka). Haastattelu 31.12.2017.

Haastateltava 4. 2017. (Metsätilan luopuja). Haastattelu 31.12.2017.

LIITTEET

Liite 1. Haastattelukysymykset.

Opinnäytetyö
Seinäjoen ammattikorkeakoulu
Metsätilan sukupolvenvaihdos
Case Metsäranta
Haastateltavat:

Terhi Pilvola, 1500246 Mpk15 Alavus

Pirjo Pilvola, Pekka Pilvola, Jere Pilvola ja Eetu Pilvola.

1. Mitä ajatuksia seuraavat sinussa herättävät:
 - a. Metsät Suomessa
 - b. Metsän hoito Suomessa
 - c. Omat kykysi ja taitosi metsänhoidossa

2. Oma suhteesi metsään, mitä metsä sinulle merkitsee
 - a. yleisesti
 - b. kyseessä oleva metsä

3. Sukupolvenvaihdoksen merkitys
 - a. yleisesti
 - b. kyseessä oleva metsä

4. Kyseisen metsän historia ja historian merkitys sinulle?

5. Ajatuksia tulevaisuuden metsänhoidosta
 - a. yleisesti
 - b. kyseisen metsän kohdalla

6. Oma panoksesi metsän hoitoon viimeisen 5 vuoden aikana? Ja aiemmin?

7. Oma ajatuksesi ko. metsän hoidosta
 - a. 5 vuoden päästä
 - b. 10 vuoden päästä

8. Näkemyksesi ko. metsän tulevaisuudesta?

9. Ajatuksesi metsän myynnistä?

10. Muita ajatuksia kyseisestä sukupolvenvaihdostapahtumasta?